

Opmaak en implementatie van kerkenbeleidsplannen (KBP)

-

Uw parochiekerk. Een veilig huis?

Infoavonden Centrale Kerkbesturen
Bisdom Gent

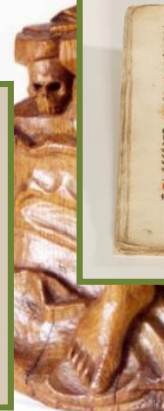
maandag 6 maart 2017 19u30

dinsdag 7 maart 2017 19u30

Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur CRKC

BEATA MONICA CHRISTINA DESMET
† 1951

Inhoud

Opmaak Kerkenbeleidsplan (KBP) : waarom en hoe?

- Een KBP, aanleiding en wetgeving
- Stappenplan
- **Laatste regelgeving en criteria nazicht Agentschappen**
- **Praktische tips**

Implementatie kerkenbeleidsplan: hoe van start?

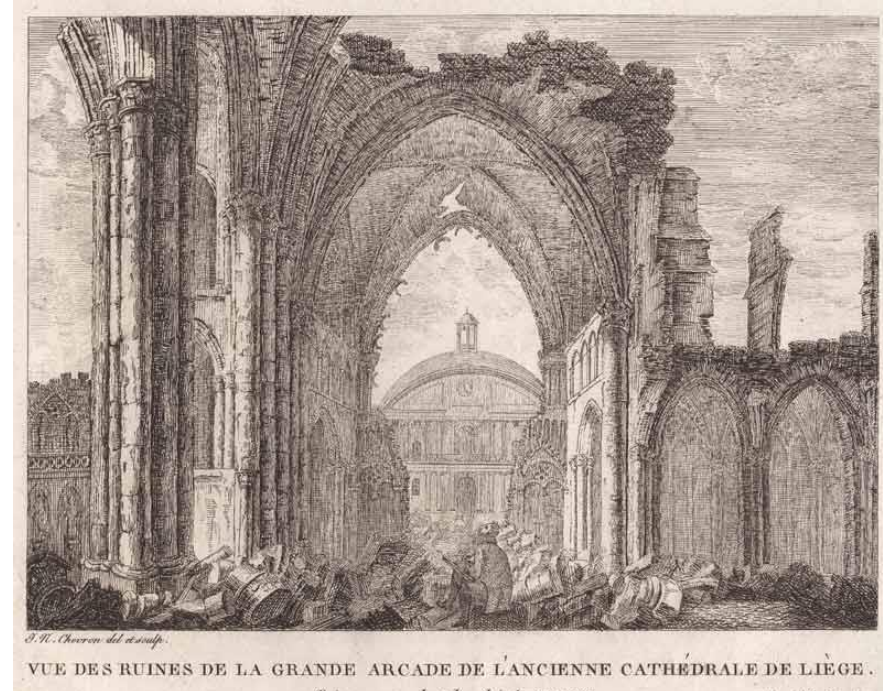
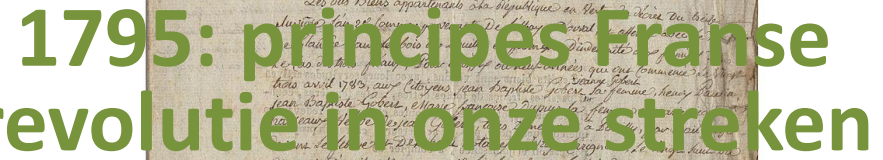
- Participatietrajecten
- Betrekken verenigingen
- Nevenbestemming in tijd en ruimte: beheer en vrijwilligers
- Een open kerk

Veiligheidszorg

- Wat is **veiligheidszorg**?
- Calamiteitenplannen
- Risicoanalyse: brand, diefstal en vandalisme, waterschade, Bouwfysische toestand

Opmaak Kerkenbeleidsplannen: waarom en hoe?

www.crkc.be/kerkenbeleidsplan

Concordaat Napoleon en Paus VII 1801 en decreet 1809

Kerkfabrieken = openbaar bestuur

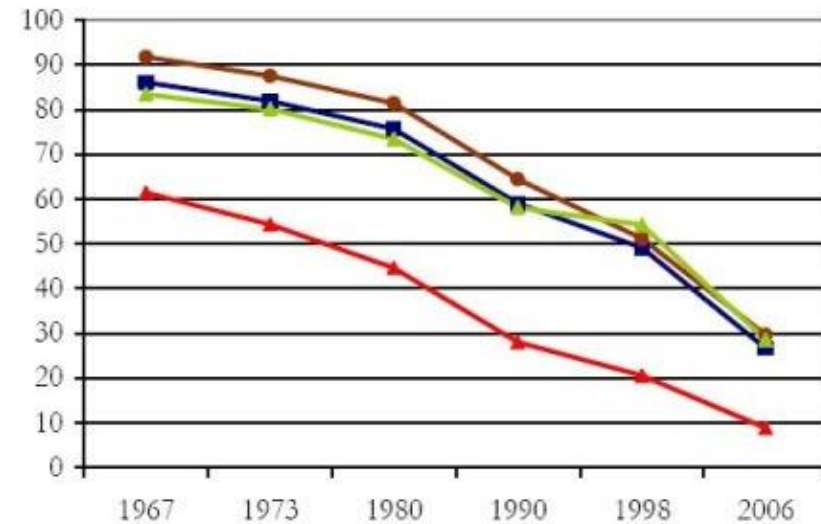
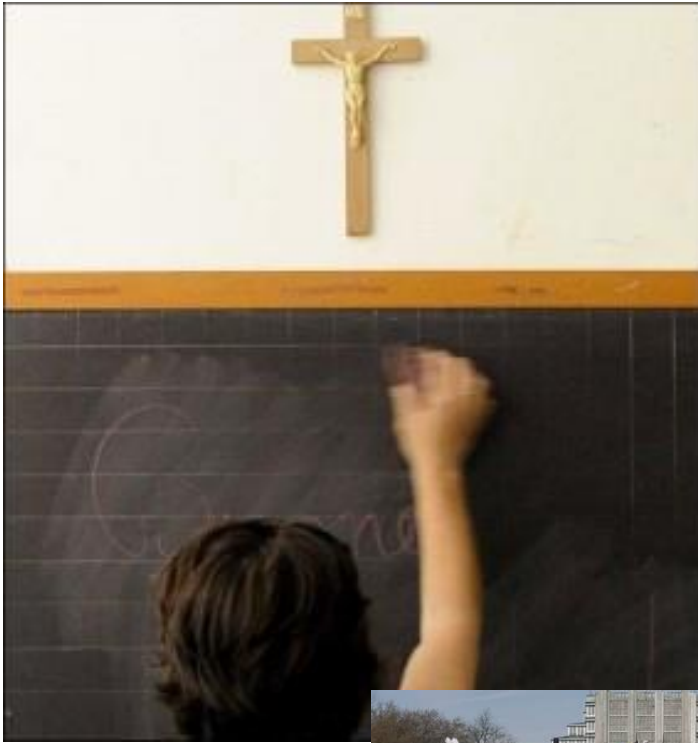

Continuïteit van
bijzondere relatie
tussen Kerk en Staat
tot op vandaag

Belgische “Verzuiling”

Impact van Katholicisme op Belgische samenleving

Toenemende
trend van
secularisering
na WO II

Vlaamse regering komt tussen...

- Kerken die deel uitmaken van het “Openbaar bestuur” worden minder en minder gebruikt
- Financiële crisis: druk op de gemeenten die financieel hiertoe moeten bijdragen

2001-2004: kerkfabrieken wordt regionale, Vlaamse materie

2011: Minister Bourgeois schrijft nota aan gemeenten om na te denken over de toekomst van kerken op hun grondgebied
Parochiekerkenplan = kerkenbeleidsplan

2015: nieuw Onroerenderfgoeddecreet maakt dit verplicht

2016: definitie Kerkenbeleidsplan in OE decreet;

Verplichting met terugwerkende kracht ook voor de oude wetgeving (i.e. aanvragen ingediend voor 1/1/2015) – deadline 30/9/2017

Nota Bourgeois 2011, decreet OE KERKENBELEIDSPLAN

WAT ?

- Langetermijnvisie op de toekomst van de parochiekerken op grondgebied van de gemeente
- Uitgewerkt per gemeente
- Geeft aan:
 - welke parochiekerken maximaal de huidige bestemming behouden (**valorisatie** = waarde van kerk versterken)
 - welke kerken in aanmerking komen voor nevenbestemming (= multifunctioneel – in de tijd / gedeeld gebruik – in de ruimte) en medegebruik (andere christelijke erediensten)
 - welke kerken in aanmerking komen voor herbestemming (onttrokken aan de eredienst, dus volledige profane functie)
 - voor welke parochiekerken sloop en de realisatie van een nieuwe ontwikkeling mogelijk of gewenst is

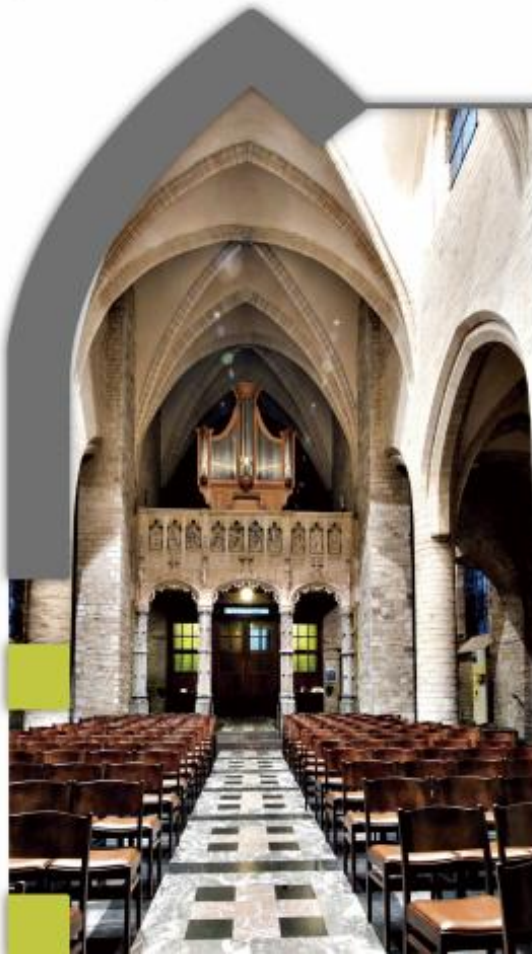

Definities

Richtlijnen van de Vlaamse
Bisschoppen voor het gebruik
van de parochiekerken

Richtlijnen van de
Vlaamse Bisschoppen voor
het gebruik van de parochiekerken

Situering

Kerkgebouwen van de katholieke eredienst zijn een meerlagig cultuurgood en nemen een prominente plaats in de samenleving in. In de eerste plaats zijn het gewijde ruimten die bestemd zijn voor gebed, bezinning en eredienst. Hun architectuur en roerend erfgoed zijn een uitdrukking van de lof en eerbied van de gelovigen voor God die voor hen tastbaar aanwezig is in de cultusplaats. Kerken zijn ook cultuurplaatsen en onroerend, roerend en immaterieel erfgoed. Zij zijn verbonden met en gedragen door een gemeenschap, en een gezichtsbepalend deel van een wijk, dorp, stad of landschap.

De katholieke kerkgemeenschap van Vlaanderen denkt na over de toekomst van de kerkgebouwen die haar zijn toevertrouwd of die ze in eigendom heeft. Centraal staat hierbij de vraag welke kerken nodig zijn voor de uitoefening van haar pastorale opdracht. Daarnaast wordt nagedacht over de vraag vanuit de samenleving en de overheid op welke wijze de kerkgebouwen voor culturele en maatschappelijke functies kunnen ingezet worden, met respect voor de eigenheid en geschiedenis van het gebouw.

In aansluiting bij de vraag van de Vlaamse regering zullen zowel kerkbesturen als parochies in gesprek gaan met de gemeentelijke overheid over het gebruik van de parochiekerken. Om dit gesprek langs gelijke wegen te laten verlopen, vaardigen de Vlaamse bisschoppen, op basis van enkele definities, de volgende richtlijnen uit.

1. Enkele definities

1. Parochiekerk

De parochiekerk is het huis van een plaatselijke geloofsgemeenschap die deel uitmaakt van de katholieke kerk. De parochiekerk staat ter beschikking van deze plaatselijke geloofsgemeenschap, in de eerste plaats voor gebed, bezinning, liturgie en sacramentele vieringen. De plaatselijke geloofsgemeenschap kan de parochiekerk ook gebruiken voor andere pastorale activiteiten, bijvoorbeeld op het terrein van de catechese of de diaconie.

2. Valorisatie

Onder valorisatie verstaan we initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieus en cultureel, historisch en kunsthistorisch, architecturaal en landschappelijk). We denken bijvoorbeeld aan een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen.

3. Medegebruik

Hiermee bedoelen we de terbeschikkingstelling van het kerkgebouw voor religieuze activiteiten van andere katholieke of christelijke geloofsgemeenschappen.

4. Nevenbestemming

Wanneer een parochiekerk nog wel voor religieuze activiteiten gebruikt wordt, maar te groot is voor de plaatselijke geloofsgemeenschap, kan men een nevenbestemming overwegen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen een multifunctioneel gebruik en een gedeeld gebruik.

4.A Multifunctioneel gebruik: is een nevenbestemming in de tijd. Hiermee bedoelen wij dat het kerkgebouw occasioneel, buiten de uren van de religieuze activiteiten, voor andere doeleinden of door andere instanties gebruikt wordt.

PAROCHIEKERK

Architecturale ingreep
Sint-Martinus Stevoort

PAROCHIEKERK Sint-Antonius Abt Wolfsdonk

MEDEGEBRUIK

Orthodoxe gemeenschap
Sint-Jozef Antwerpen

VALORISATIE
Rondleiding
Sint-Pieterskerk
Sint-Pieters-Rode

VALORISATIE
Concert
Sint-Antonius
Edegem

NEVENBESTEMMING
– multifunctioneel
gebruik “in de tijd”
Heilig Kruis
Boekhoute

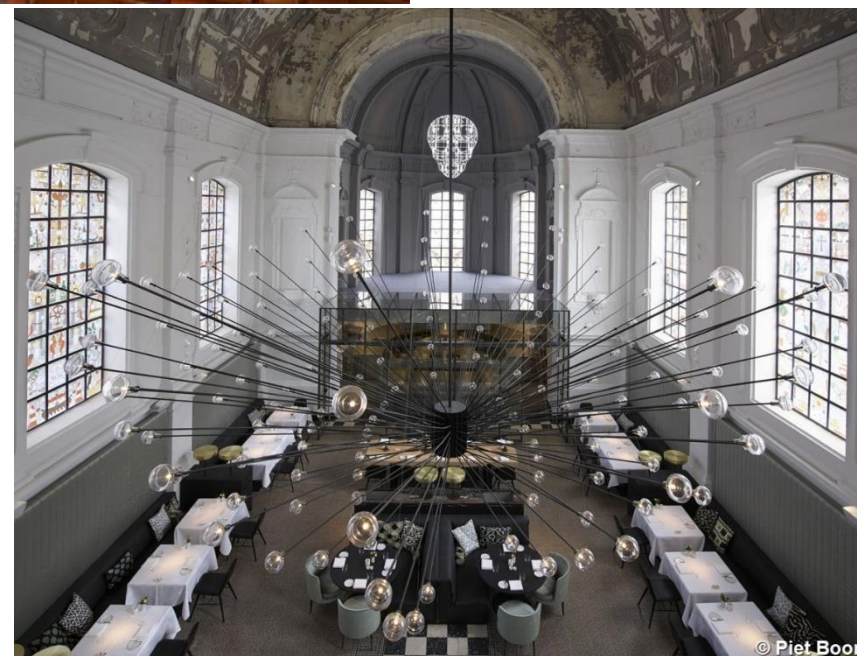
NEVENBESTEMMING
– multifunctioneel
gebruik “in de tijd”
Heilige Lodewijk van
Montfort Deurne

NEVENBESTEMMING
– gedeeld gebruik
“in de ruimte”
Bibliotheek in kerk –
Kaulille (Limburg)

HERBESTEMMING
The Jane Restaurant –
Antwerpen

INHOUD

volgens nota Bourgeois / decreet OE

- Moet basisgegevens omvatten betreffende:
 - de parochiekerken als gebouw, met onder meer de cultuurhistorische waarde, de architecturale mogelijkheden, de bouwfysische toestand, de mogelijkheid tot compartimentering, ...;
 - de parochiekerk in zijn ruimtelijke omgeving;
 - het actuele gebruik en de functie van de parochiekerk;
 - mogelijke interesse van andere actoren.
- + onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en plan van aanpak hoe invulling zal gezocht worden
(volgens laatste wijziging Onroerend Erfgoeddecreet juli 2016)

INSPIRATIENOTA - Criteria nazicht Agentschap Onroerend Erfgoed

- Vormelijk
 - o Goedkeuring representatief orgaan erkende eredienst (**Bisdom**)
 - o Goedkeuring voogdijoverheid (**Gemeente** of Provincie)

- Inhoudelijk

0. Identificatie

1. Beschrijving

- a) Cultuurhistorische waarde
- b) Architecturale mogelijkheden
- c) Bouwfysische toestand

2. Situering in de ruimtelijke omgeving

3. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- 4.
 - a) Een **onderbouwde visie** op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie
 - b) Een **plan van aanpak** hoe de toekomstige invulling met nevenfuncties of herbestemming ervan zal worden onderzocht

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

KERKENBELEIDS- PLANNEN

Inspiratienota / 22.02.2017

Waarom een kerkenbeleidsplan?

- Reflectie van schaalvergroting binnen de Kerk
- Noodzakelijk document om aanspraak te kunnen maken op premies of subsidies van de Vlaamse overheid:

- > voor beschermde kerken
Agentschap Onroerend Erfgoed
zie Onroerend Erfgoeddecreet

Vlaanderen
is erfgoed

- > voor niet-beschermde kerken: **Agentschap Binnenlands Bestuur**. In theorie volstaat een attest van bisschop en gemeente over lange termijngebruik van de kerk. In praktijk pleiten bisdommen voor kerkenbeleidsplan met een gezamenlijke beleidsvisie voor de hele gemeente.

Stroomschema percentage erfgoedpremie voor eredienstgebouwen en goederen in eigendom van lokale overheden

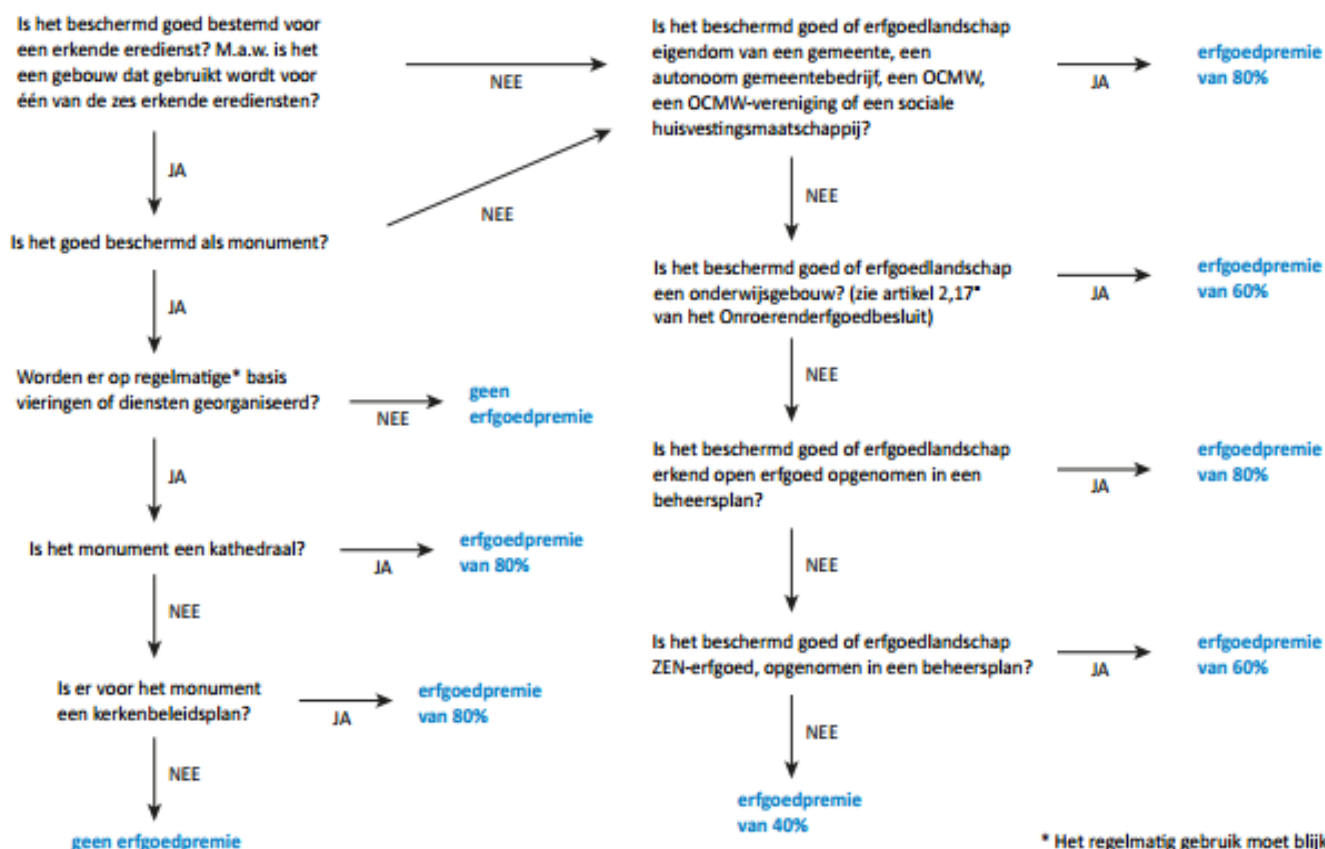

Vlaanderen
is erfgoed

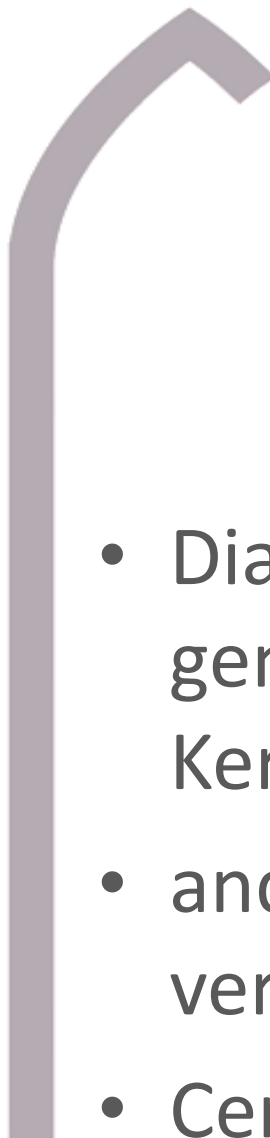
Stap 1

- Je kan een erfgoedpremie krijgen als
- het om beschermd erfgoed of een erfgoedlandschap gaat en
 - het erfgoed niet is uitgesloten van erfgoed- of onderzoekspremies omwille van de eigenaar (zie artikel 11.1.1. van het Onroerenderfgoedbesluit) en
 - de werken voor een erfgoedpremie in aanmerking komen (zie artikel 11.2.1 tot en met 11.2.4)

Stap 2

* Het regelmatig gebruik moet blijken uit het kerkenbeleidsplan.

Hoe opstellen?

PROCEDURE

volgens nota Bourgeois

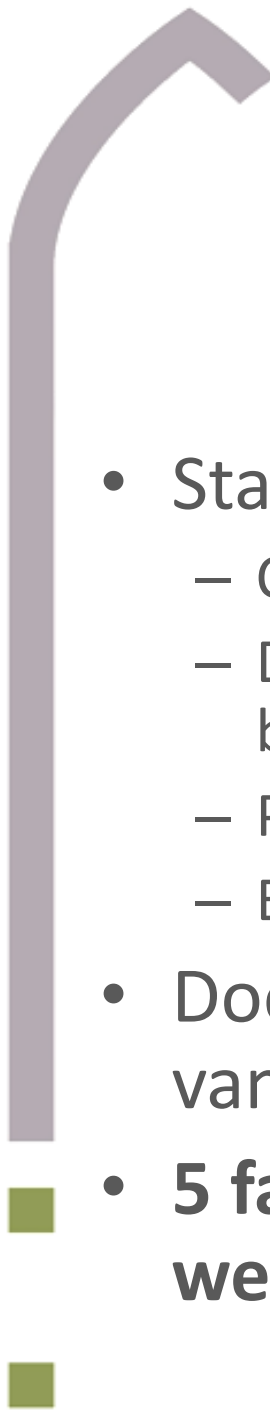
- Dialoog tussen direct betrokkenen: gemeentebestuur, kerkraden en Centraal Kerkbestuur, bisschoppelijke overheid
 - andere lokale actoren zoals socio-culturele verenigingen kunnen betrokken worden
 - Centraal Kerkbestuur neemt bij voorkeur regierol op van het lokaal overleg
-
-

Principes en aandachtspunten

- Langetermijnvisie: idealiter voor circa 20 jaar zoals beheersplannen voor beschermde kerken, maar kan ook gefaseerd (5 jaar – 10 jaar – langere termijn)
- Idee van geleidelijkheid – historisch perspectief
- Onttrekking is onomkeerbaar
- Kerken zonder vaste weekendviering dienen niet *a priori* herbestemd: kunnen anders ingezet worden in pastoraal, maar mét nevenbestemming
- Kritisch t.o.v. “de wereld is mijn dorp” principe
- • De kerk is niet het enige gebouw in een parochie en gemeente (vb. pastorieën en parochiezen)
-

Stappenplan voor overleg KBP

snel overzicht

Stappenplan Kerkenbeleidsplan

- Stappenplan gebaseerd op:
 - Conceptnota Bourgeois (2011)
 - Decretale vereisten om subsidies te bekomen voor beschermde en niet-beschermde kerken
 - Pilotprojecten CRKC: Westhoek, Gent, Zwalm, ...
 - Ervaringen Vicariaat Vlaams-Brabant Mechelen
- Doel: kerkenbeleidsplan opstellen. Implementatie van het plan hoort niet tot de opdracht.
- **5 fases met Stuurgroep, Kerkelijke en Burgerlijke werkgroep, grotere publiek, bisdom, gemeente**

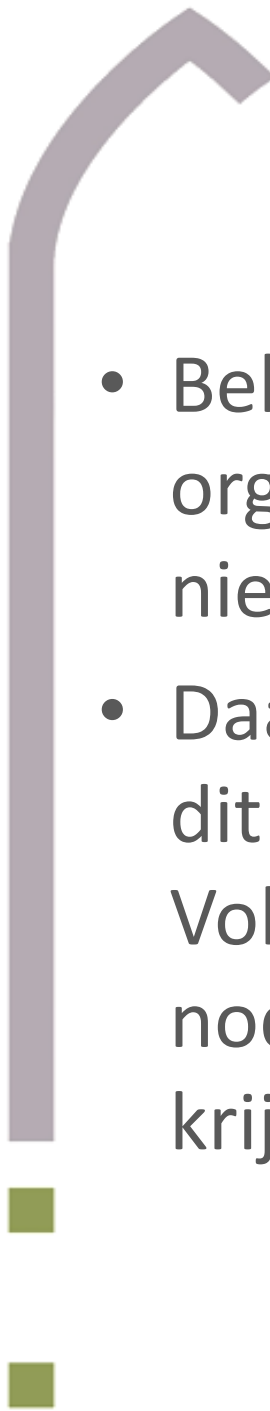

STAPPENPLAN

- **FASE 1:** pastoraal of dekenaal plan
 - **FASE 2:** kerkelijke en burgerlijke werkgroep, raadplegen achterban en bevolking
 - **FASE 3:** opmaak inventarissen, standpunt gezamenlijke stuurgroep bepalen
 - >> Op punt zetten formele aspecten kerkenbeleidsplan
 - **FASE 4:** consultatieronde van ontwerp kerkenplan
 - **FASE 5:** goedkeuring door bisschop en gemeenteraad
 - **NA HET KERKENBELEIDSPLAN:** implementatie
-

FASE 1

**OPSTELLEN VAN PASTORAAL OF
DEKENAAL PLAN**

Pastoraal of dekenaal plan

- Beleidsnota van de pastorale ploeg over de organisatie van de pastorale activiteiten in nieuwe “parochies”, dekenaten, ...
- Daaruit afgeleid: welke rol spelen de kerken in dit beleid? Welke kerken zijn waarvoor nodig? Volledig of gedeeltelijk? Welke kerken zijn niet nodig en kunnen een andere bestemming krijgen?

Werkwijze

- Varieert per bisdom
- Elk bisdom beschikt hiervoor over eigen stappenplannen en begeleidende documenten
 - > zie: <http://crkc.be/visie-en-stappenplannen-bisdommen>
 - Voor Bisdom Gent:
<https://www.kerknet.be/organisatie/bisdom-gent>

Werkwijze bisdom GENT

- Start 2011: niet louter federatie of centralisatie, ook initiatie en evangelisatie: positief project, maar ook structurele beleidsopties
 - Keuze: geen nieuwe term zoals federatie of pastorale eenheid
 - Snelle actie: al in **september 2016** naar 10 dekenaten. Van 400 naar heel wat minder parochies
 - Aanstelling dekenale ploegen o.l.v. dekens
 - Ankerkerken, maar ook kerken voor vieringen in de week, open huizen van gebed
 - Hoeveel en welke kerken om nieuwe visie waar te maken?
 - Besprekingen binnen nieuwe dekenale en parochiale structuren met nauwe opvolging van het Bisdom
-
- “Christus en de wereld ontmoeten” Visietekst 11 mei 2015:
(1) Christus ontmoeten en (2) Kerk zijn voor de wereld

DECREET

Oprichting van het dekenaat Oudenaarde

Gelet op de noodzaak om de pastorale zorg binnen het bisdom Gent door gemeenschappelijk handelen van de parochies te bevorderen,

gelet op de mogelijkheid om hieraan vorm te geven door meerdere naburige parochies te verbinden in een dekenaat (can. 374 § 2 Wetboek van Canoniek Recht),

gelet op de noodzaak van samenwerking van parochies in parochieverbanden en de vermindering van het aantal dekenaten,

beslis ik hierbij:

1. Tot de opheffing van de dekenaten Oudenaarde, Kruishoutem, Ronse en Sint-Maria-Horebeke met ingang van 15 augustus 2016.
2. Tot de oprichting van het dekenaat Oudenaarde.
3. Tot het dekenaat Oudenaarde behoren de parochies:

SINT-MARIA-HOREBEKE: O.-L.-Vrouw Hemelvaart; SINT-KORNELIS-HOREBEKE: St.-Cornelius

KLUISBERGEN BERCHEM: O.-L.-Vrouw van de Carmel; KWAREMONT: St.-Amandus; RUIEN: St.-Cornelius; ZULZEKE: St.-Jan in de Olie

KRUISHOUTEM: St.-Eligius; LOZER: O.-L.-Vrouw van Bijstand; NOKERE: St.-Ursmarus; WANNEGEM: St.-Machutus; WANNEGEM-LEDE: St.-Denijs

Jaargang 24 - nr° 2
Mei 2016

Logo of the Diocese of Ghent, with text: bisdom gent

Kerkplein

Trimestriële Tijdschrift van het bisdom Gent

De werken van
barmhartigheid
in de picture:
de naakten kleden

"Je kan niet overal
een thuis maken"

Bisdomplein 1 - 9000 Gent
Alphakansoor 2009 Actiewerpen: X
P 702111

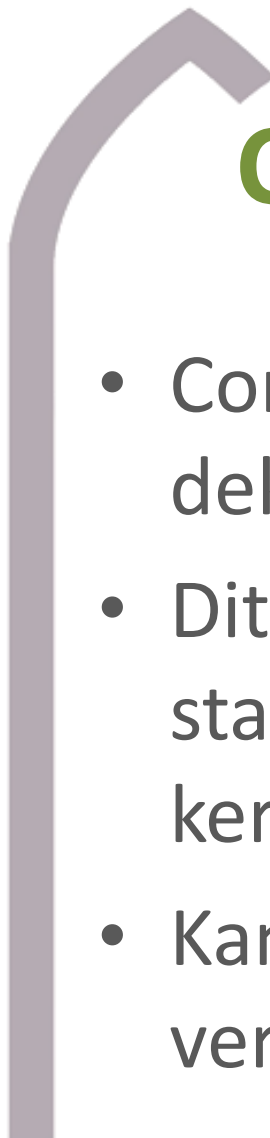
Mens-waardigheid

BISDOM GENT

00.06.2015

Conclusies: beleidsdocument

- Conclusies worden neergeschreven in een dekenaal of pastoraal plan
 - Dit plan vormt de basis voor de verdere stappen in het opstellen van een kerkenbeleidsplan
 - Kan in de loop van het proces nog verder verfijnd worden
-
-

FASE 2

**KERKELIJKE EN BURGERLIJKE
WERKGROEP / STUURGROEP –
CONSULTEREN BEVOLKING**

Oprichten stuurgroep en werkgroepen

Stuurgroep

Werkgroep van
de kerkelijke
instanties

Werkgroep van
de burgerlijke
overheid

Werkgroep van de Kerkelijke instanties

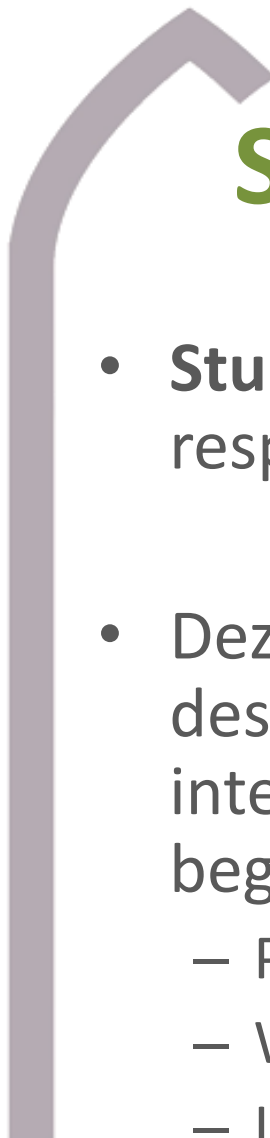
- **Samenstelling:** vertegenwoordigers van
 - Hogere kerkelijke overheid (vicaris, afgevaardigde van de bisschop in CKB, deken)
 - Pastoresploeg, parochieteam
 - Kerkfabrieken, CKB
- > Leden hebben bij voorkeur complementaire expertises (erfgoed, financieel, technisch, juridisch enz.)
- >> consulteert haar achterban (alle kerkfabriek- en parochieploegleden, priesters, parochianen, etc.)

Kerkelijke werkgroep in actie

Werkgroep van de burgerlijke overheid

- **Samenstelling:**
 - Beleid: burgemeester, schepenen van erediensten, patrimonium, financiën
 - Ambtenaren: patrimonium, erfgoed, communicatie, financiën
 - Optioneel:
 - vertegenwoordigers van alle fracties van de gemeenteraad
 - Vertegenwoordigers van het socio-cultureel werkveld (bv afgevaardigde van cultuurraad, erfgoedraad, ...)
- >> consulteert haar achterban (OCMW, adviesraden, verenigingen, etc.)

Samenstelling en begeleiding

- **Stuurgroep** = vertegenwoordiging uit de werkgroepen van resp. kerkelijke instanties en burgerlijke overheid
 - Deze stuurgroep kan **begeleid** worden door een deskundige (vrijwilliger of betaalde kracht). CRKC of intercommunales kunnen deze rol op zich nemen. Deze begeleider staat in voor:
 - Procesbegeleiding als moderator
 - Waken over doorloop van het traject
 - Logistieke ondersteuning
 - Deskundigheidsbewaking
-
-

Contactmomenten in kerk voor parochianen en burgers

FASE 3

**OPMAAK INVENTARISSEN EN
STANDPUNT STUURGROEP BEPALEN**

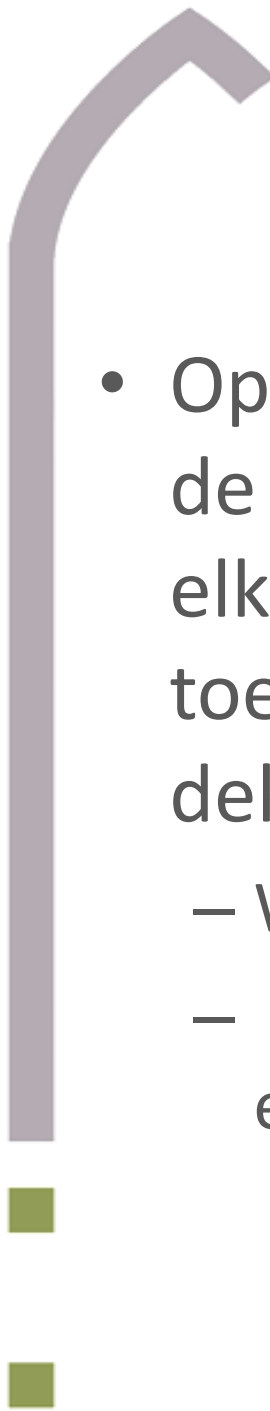

Opmaak inventarissen

- Pastorale of dekenale inventaris:
 - Geeft aan welke gebouwen in de toekomst in gebruik blijven voor de eredienst, afgeleid uit het pastoraal/dekenaal plan
 - Welke kerken zullen “zondagskerk” worden in de nieuwe “parochie” – voor de eredienst
 - welke kerken voor taken binnen diaconie, catechese, evangelisatie
 - Welke kerken worden nog voor andere pastorale taken gebruikt (patroonsfeesten, processies, begrafenissen, huwelijken, doopsels, catechese, gebedsmomenten, etc.)
 - Mogelijke selectiecriteria: spreiding, pastorale kernen, aard/architectuur van het gebouw, toekomstmogelijkheden
 - Deze inventaris wordt aan de Stuurgroep gerapporteerd

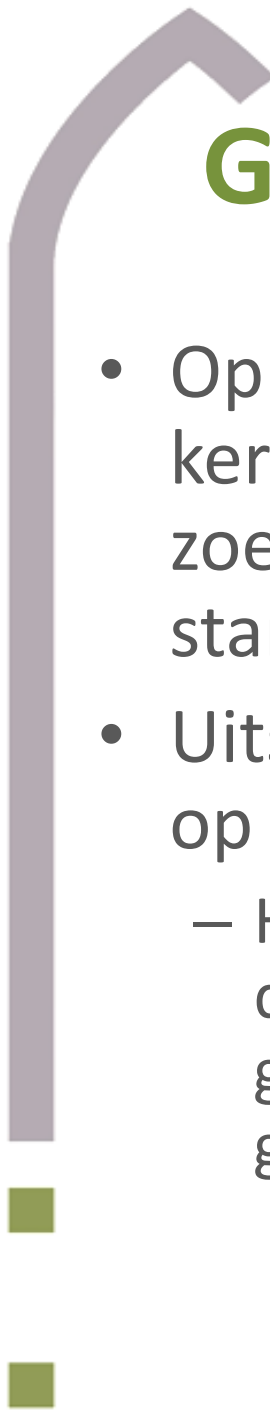
Opmaak inventarissen

- Gemeente of CKB/kerkfabrieken stelt inventaris op van de gebouwen, informatie nodig voor opstellen KBP:
 - Parochiekerken als gebouw, o.m. eigendomssituatie, erfgoedwaarde, bouwkundige toestand
 - Kosten op korte en middellange termijn
 - Parochiekerken in hun ruimtelijke omgeving
 - Actueel gebruik
 - Belangstelling van andere actoren
- Hulpmiddelen voor vormelijke aspecten KBP:
 - inventaris CRKC, rapporten Monumentenwacht, richtlijnen Vlaamse Bisschoppen, model van kerkenfiche CRKC
- Resultaat: een “kerkenportret” van elk van de kerken
- Gemeente maakt ook een **lijst** van andere noden qua **infrastructuur** in de volgende jaren
- Resultaat wordt gerapporteerd aan de stuurgroep

Sterkte-zwakte analyse door stuurgroep

- Op basis van de kerkenportretten wordt met de stuurgroep een sterkte-zwakte analyse van elk van de kerken gemaakt. Startpunt is het toekomstig gebruik zoals voorgesteld in het dekenaal/pastoraal plan:
 - Welke sterkten of zwakten hebben de kerken?
 - Welke mogelijkheden hebben de kerken voor een eventueel ander gebruik?

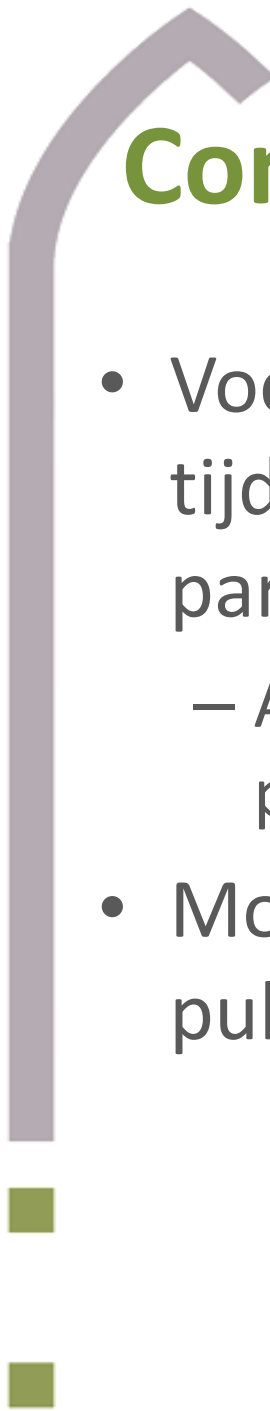

Gemeenschappelijk standpunt

- Op basis van dekenaal/pastoraal plan, kerkenportretten en sterkte-zwakte analyse, zoekt de Stuurgroep naar een gemeenschappelijk standpunt
- Uitschrijven van het ontwerp Kerkenbeleidsplan op basis van gemeenschappelijk standpunt
 - Hulpmiddelen: sjabloon kerkenbeleidsplan CRKC, documenten Bisdome Gent, modellen van goedgekeurde kerkenbeleidsplannen van andere gemeenten (via CRKC)

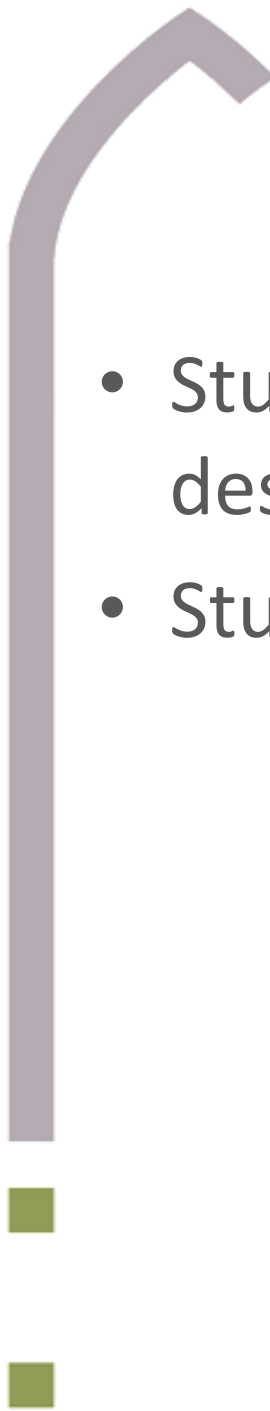
FASE 4

**CONSULTATIERONDE VAN HET
ONTWERP VAN KERKENBELEIDSPLAN**

Consultatie van het brede publiek

- Voorstelling van ontwerp kerkenbeleidsplan tijdens een “**Open Avond**” voor de parochianen en burgers
 - Aandacht voor goede communicatie: uitnodiging, presentatie enz.
- Mogelijkheid voorzien tot feedback vanwege publiek

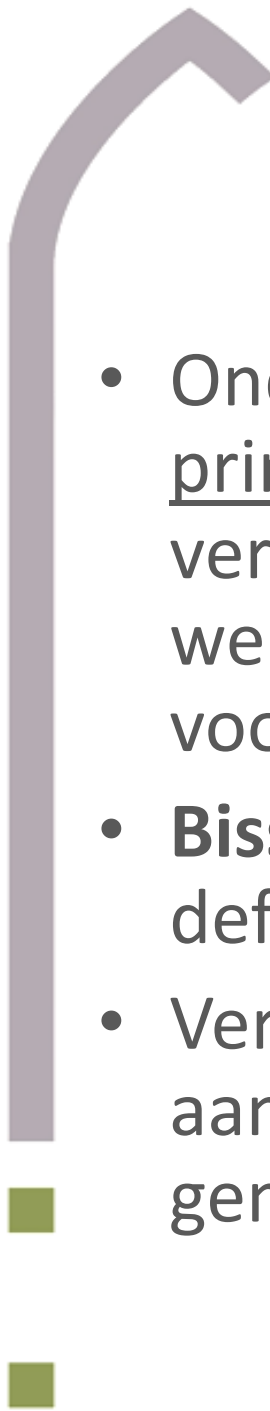

Verwerking feedback en redactie definitief ontwerp

- Stuurgroep bespreekt feedback en past desgewenst het ontwerp aan
- Stuurgroep keurt definitief ontwerp goed

FASE 5

**GOEDKEURING DOOR BISSCHOP EN
GEMEENTERAAD**

Goedkeuring van het Kerkenbeleidsplan

- Ondertekening van het Kerkenbeleidsplan voor principieel akkoord door burgerlijke (burgemeester, verantwoordelijke schep en secretaris) en kerkelijke werkgroep (vertegenwoordiger van de bisschop, voorzitter CKB)
- **Bisschop** hecht vervolgens zijn goedkeuring aan het definitieve ondertekende ontwerp
- Vervolgens wordt het Kerkenbeleidsplan voorgelegd aan de **Gemeenteraad** en volgt een gemeenteraadsbesluit.

Praktische tips opmaak KBP

INSPIRATIENOTA - Criteria nazicht Agentschap Onroerend Erfgoed

- Inhoudelijk

0. Identificatie

1. Beschrijving

- a) Cultuurhistorische waarde
- b) Architecturale mogelijkheden
- c) Bouwfysische toestand

2. Situering in de ruimtelijke omgeving

3. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- 4.
 - a) Een **onderbouwde visie** op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie
 - b) Een **plan van aanpak** hoe de toekomstige invulling met nevenfuncties of herbestemming ervan zal worden onderzocht

- Vormelijk

o Goedkeuring representatief orgaan erkende eredienst
(**Bisdom**)

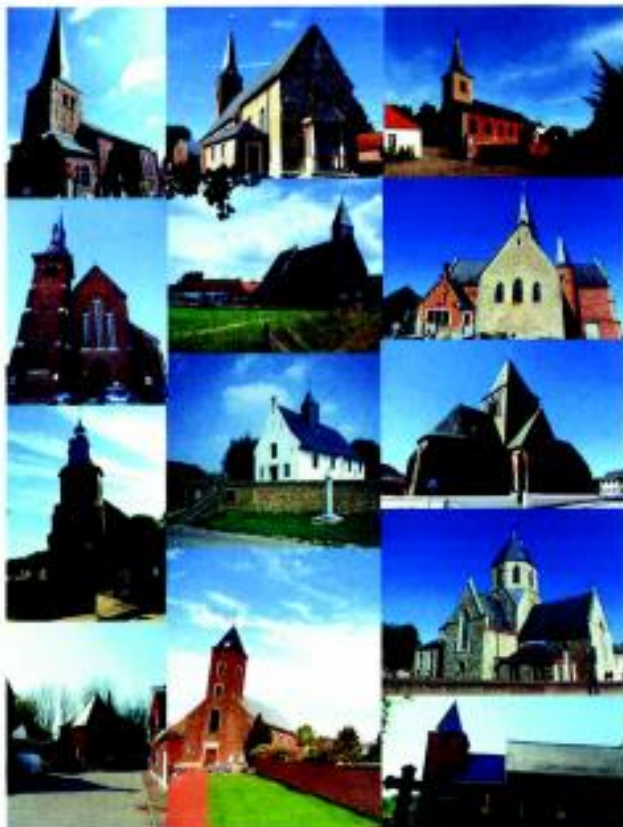
o Goedkeuring voogdijoverheid (**Gemeente** of Provincie)

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

KERKENBELEIDS- PLANNEN

Inspiratienota / 22.02.2017

KERKENBELEIDSPLAN ZWALM

Goedgekeurd in de gemeenteraadszitting van 13.10.2016

Tineke Van Nieuwenhuyze

De gemeentesecretaris,
Tineke Van Nieuwenhuyze

Werner Baudewijn

De voorzitter van de gemeenteraad
Werner Baudewijn

LUC VAN LOOY
BISSCHOP VAN GENT

Goedkeuring Kerkenbeleidsplan Zwalm

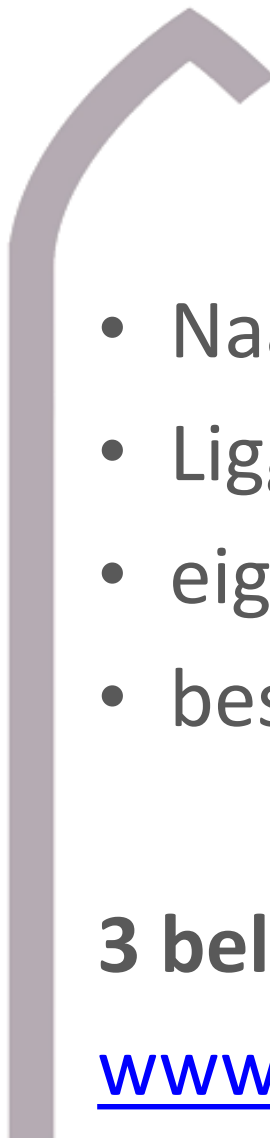

De Bisschop van Gent, Mgr Luc Van Looy, heeft kennis genomen van het Kerkenbeleidsplan Zwalm. Hij keurt hierbij dit plan goed.

Gent, 30 september 2016

+ Luc Van Looy

+ Luc Van Looy
bisschop van Gent

0. Identificatie

- Naam kerk
- Ligging: straat, postcode, naam gemeente
- eigenaar
- bescherming(en)

3 belangrijke websites:

www.crkc.be/databank-parochiekerken

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>

www.kerkeninvlaanderen.be

www.crkc.be/databank-parochiekerken

← → ↻ ⓘ crkc.be/databank-parochiekerken

[Home](#) | [Pers](#) | [Publicaties](#) | [Veel gestelde vragen](#) | [Nieuws](#) | [Vacatures](#) | [Agenda](#) [NL](#) [FR](#) [EN](#)

Zoeken

[Roerend erfgoed](#)

[Onroerend erfgoed](#)

[Kenniscentrum](#)

[Wie zijn we?](#)

[Contact](#)

» [Wat doen we?](#)

» [Wegwijs in onroerend kerkelijk erfgoed](#)

» [Organisaties & diensten](#)

» [Projecten & realisaties](#)

» [Databank praktijkvoorbeelden](#)

» **[Databank parochiekerken](#)**

Contact

dimitri.stevens@crkc.be

[Home](#) » [Onroerend erfgoed](#) » [Databank parochiekerken](#)

Databank parochiekerken

In 2012-2013 voerde CRKC bij de 1786 Vlaamse kerkfabrieken (toestand 31 augustus 2013) een diepgaande bevraging uit met betrekking tot de parochiekerken. De resultaten van de bevraging werden op hun juistheid gecontroleerd aan de hand van een aantal openbare en niet-openbare gegevensbestanden. Meer informatie over de methodologie staat in de *Atlas van het Religieus Erfgoed in Vlaanderen*.

De gevalideerde gegevens werden ingeladen in ODIS, een dynamische contextuele webdatabank voor de studie van intermediaire structuren. Naast gegevens over gebouwen, in casu parochiekerken, bevat de ODIS-databank ook gegevens over organisaties, personen en families, gebeurtenissen en periodieken, en archieven. Ze worden aanhoudend aangevuld, geactualiseerd en met elkaar verbonden.

CRKC werkt voor de invoer samen met [Open Kerken](#) en de [dienst Monumentenzorg en Architectuur van de stad Gent](#).

Het onderstaande zoekveld geeft u rechtstreeks toegang tot het pakket van de parochiekerken. Van daaruit kan u desgewenst verder zoeken. U kan zoeken op naam of plaatsnaam, of op tekst. In het laatste geval wordt het hele pakket van parochiekerken doorzocht op de term(en) die u invoert. Om na te gaan welke kerken intussen onttrokken zijn aan de eredienst zoekt u in de tekst op de term 'exsecratie'.

Zoeken

Eenvoudig

Volledig

* [Start geavanceerd zoeken](#)

Navigatie

* [Help](#)

[Naar resultatenlijst](#) [Print](#)

PAROCHIEKERK SINT-JACOBS, GENT [GEMEENTE IN ARRONDISSEMENT GENT - BE] ([1180]-)

Rechtstreekse URL: http://www.odis.be/lnk/OB_2945

Identificatie: [Referentietype](#) - [Referentiestijl](#) - [Namen](#) - [Locatie](#)

Typering en stijl: [Type](#) - [Stijl](#) - [Kerktype](#) - [Torentype](#) - [Profiel](#)

Beschermingsstatus: [Beschermingsstatus](#)

Geschiedenis: [Bouwgeschiedenis](#)

Relaties met organisaties, personen, families en gebeurtenissen: [Relaties met organisaties](#) - [Relaties met personen](#)

Bronnen en publicaties: [Kort bronnenoverzicht](#) - [Publicaties in externe catalogi](#)

Varia: [Trefwoorden](#) - [Geografische trefwoorden](#) - [Online bijlagen](#) - [Auteur\(s\)](#) - [Illustraties](#)

- [Link naar Beschermingsdatabank](#)

- o erfgoedobject
- o aanduidingsobject
- o persoon of collectief
- o thema
- o gebeurtenis

- o [Geoportaal](#)
- o [Kaart](#)
- o [Rechtsgevolgen](#)
- o [Publicaties](#)
- o [Vraag en antwoord](#)
- o [Contact](#)

- o Wat is een thesaurus?
- o Typologie
- o Datering
- o Stijlen en culturen
- o Materiaal
- o Soort
- o Waarden
- o Beshuittypes
- o Gebeurtenistypes

Zoeken

erfgoed ▼ Ga

[alle nieuws »](#)

83.578 relictten bouwkundig erfgoed
590 bouwkundige gehelen
540 landschapsatlasrelictten
129 archeologische zones
773 tuinen en parken
3.042 bomen en struiken
129 vaartuigen
1.382 oorlogsrelictten
266 orgels
181.469 foto's

Ben je benieuwd hoe [bomen](#) ervoor zorgen dat jagers elkaar kunnen vinden? Wil je weten hoeveel [vaartuigen](#) beschermd zijn als varend erfgoed? Heb je je ooit afgevraagd hoeveel [bunkers](#) de tand des tijds hebben overleefd? Welke [historische stadskernen](#) Vlaanderen rijk is? En waar je [Olijfe in het echt](#) kunt tegenkomen? Benieuwd waar de verschillende [beschermd bioscopen](#) zich bevinden? Dan ben je op deze website aan het goede adres.

Inventaris Onroerend Erfgoed

Home Aanduiding Archeologisch Bouwkundig Landschappelijk Varend Wereldoorlog FAQ aanmelden

Ik zoek een ...

- erfgoedobject
- aanduidingsobject
- persoon of collectief
- thema
- gebeurtenis

Informatie

- Geoportaal
- Kaart
- Rechtsgevolgen
- Publicaties
- Vraag en antwoord
- Contact

Thesaurus

- Wat is een thesaurus?
- Typologie
- Datering
- Stijlen en culturen
- Materiaal
- Soort
- Waarden
- Besluittypes
- Gebeurtenistypes

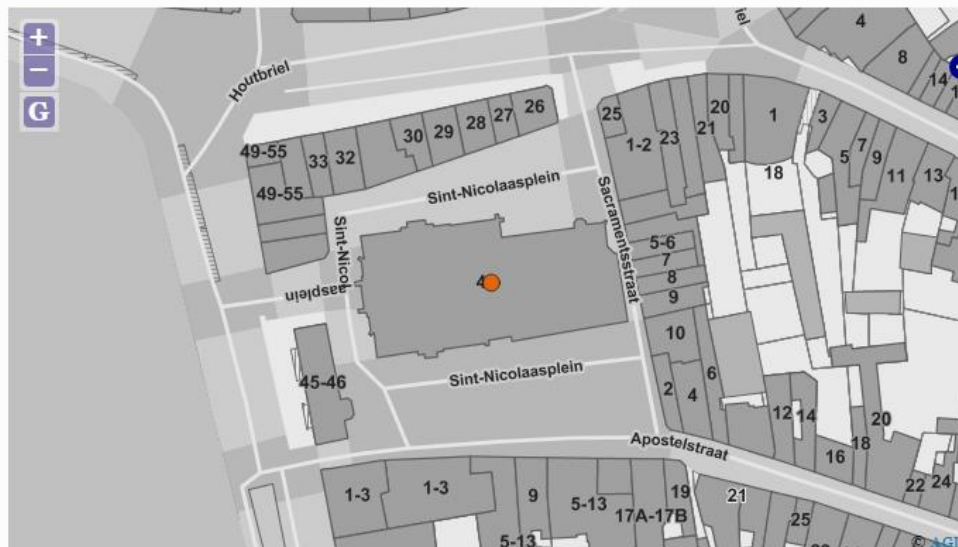
Deze site is een realisatie van Onroerend Erfgoed, een agentschap van de Vlaamse Overheid dat onroerend erfgoed in Vlaanderen inventariseert, onderzoekt, beschermt, beheert en de ontsluiting ervan stimuleert.

Decanale kerk Sint-Niklaas

ID: 14992

inventaris bouwkundig erfgoed \ bouwkundig relict

URI: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/14992>

[Alle foto's](#)

Locatie

Provincie	Oost-Vlaanderen
Gemeente	Sint-Niklaas
Deelgemeente	Sint-Niklaas
Straat	Grote Markt
Locatie	Grote Markt 48, Sint-Niklaas (Oost-Vlaanderen)
Status	Bewaard

Administratieve gegevens

Gebeurtenissen	- Actualisatie Sint-Niklaas (actualisaties: 01-06-2007 - 30-06-2007). - Adrescontrole Sint-Niklaas (adrescontroles: 18-12-2007 - 18-12-2007). - Inventarisatie Sint-Niklaas (geografische inventarisatie: 01-01-1981 - 31-12-1981).
Links	Sint-Nicolaaskerk, Sint-Niklaas Flickr - Photo Sharing!

Juridische gevolgen

is vastgesteld als **bouwkundig erfgoed** *Decanale kerk Sint-Niklaas*

Deze vaststelling is **geldig** sinds 05-10-2009. ([Vaststellingsbesluit](#))

is beschermd als **monument** *Decanale kerk Sint-Niklaas*

Deze bescherming is **geldig** sinds 27-05-1971.

www.kerkeninvlaanderen.be

kerkeninvlaanderen.be

Kerken in Vlaanderen Per bisdom ▾ Per patroonheilige Per provincie ▾ via Google maps Basilieken Chronogrammen

Oost-Vlaanderen ▾ fusiegemeente Aalst ▾ 20 kerken Share / Save

1/65 volgende ↗

 B-9300 Aalst	 B-9300 Aalst	 B-9300 Aalst	 B-9300 Aalst	 B-9300 Aalst	 B-9300 Aalst	 B-9300 Aalst
 B-9300 Aalst	 B-9300 Aalst	 B-9310 Baarddegem	 B-9320 Erembodegem	 B-9320 Erembodegem	 B-9308 Gijzegem	 B-9310 Herdersem
 B-9300 Aalst	 B-9300 Aalst	 B-9300 Aalst	 B-9300 Aalst	 B-9300 Aalst	 B-9300 Aalst	

Deze plug-in wordt niet ondersteund

1. Beschrijving:

a) Cultuurhistorische waarde

- Korte geschiedenis van gebouw en inboedel
- het beschermingsbesluit (indien van toepassing)
- <https://inventaris.onroerendergoed.be>
- Gegevens Excel-document van CRKC bevraging uit 2012-2013
- Boekjes of posters in/over de kerk
- **Samenvattingen** of publicaties **Heemkundige Kring**, lokale historici, beschrijvingen voor archief
- Lokale websites of boeken over geschiedenis

Sint-Niklaas - Excel

Bestand Start Invoegen Pagina-indeling Formules Gegevens Controleren Beeld Geef aan wat u wilt doen... Aanmelden Delen

Calibri 10 A A Tekstterugloop Standaard

B I U Lettertype Uitlijning Getal Stijlen Cellen Bewerken

A1 0_1_CRKC_NR

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
	0_1_CRKC_NR	0_2_ODIS_ORG	0_3_ODIS_GEB	0_4_INV_OE	0_5_PARO_NR	0_6_PARO_NM	0_7_PROV	0_8_HOOFDGEM	0_9_DEELGEM
1									
2	1360	20235	2815	15271		Sint-Andreas en Ghisla	Oost - Vlaanderen	Sint-Niklaas	Belsele
3	1352	20227	1221	14992		Sint-Niklaas	Oost - Vlaanderen	Sint-Niklaas	Sint-Niklaas
4	1353	20228	591	15007		Christus Koning	Oost - Vlaanderen	Sint-Niklaas	
5	1355	20230	2968			Heilige Familie	Oost - Vlaanderen	Sint-Niklaas	
6	1356	20231	1220	15113		O.- L.- Vrouw Hulp der	Oost - Vlaanderen	Sint-Niklaas	
7	1357	20232	2969			Sint-Jan Baptist	Oost - Vlaanderen	Sint-Niklaas	
8	1358	20233	590	14979		Sint-Johannes Bosco	Oost - Vlaanderen	Sint-Niklaas	
9	1359	20234	2970	15216		Sint-Jozef	Oost - Vlaanderen	Sint-Niklaas	
10	1361	20236	796	15345		O.-L.-Vrouw	Oost - Vlaanderen	Sint-Niklaas	Nieuwkerken-Waa
11	1362	20237	1223	15375		Sint-Catharina	Oost - Vlaanderen	Sint-Niklaas	Sinaai
12	1363	20238	1755	15302		Sint-Job	Oost - Vlaanderen	Sint-Niklaas	Belsele
13	1354	20229	593	15220		Heilig Hart	Oost - Vlaanderen	Sint-Niklaas	
14									
15									
16									
17									
18									

PANEL (HOOFDKRK) N-PANEL

Gereed 115%

12:18 6/03/2017

- Gegevens CRKC-bevraging 2012-2013
- op te vragen in Excel-file

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

← → ↺ Veilig | <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/28281>

Beschrijving

Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Rochus.

Georiënteerde driebeukige hallenkerk gebouwd op een hoogte van 67 m en omgeven door een afgerond ommuurd kerkhof. Het patronaatsrecht behoorde toe aan het kapittel van Doornik. De basis van het hoge koor en de torenbasis zijn opgetrokken uit breuksteen en zouden overblijfselen zijn van de Romaanse kerk, mogelijk uit XIII; in XV werd de toren vernieuwd en in de loop van XVI werden de kruisbeuk en zijbeuken toegevoegd. In 1732 hersteld, vergroot in 1827-1828 en van een tweede sacristie voorzien in 1859. De kerkhofmuur werd aangebracht in 1874 met op de hoek van de vroegere Kerkweg een omroephuisje dat verdween begin jaren 1940. In 1988 werd het Zuidwestelijke deel van het vroegere afgeronde kerkhof rond de kerk aangelegd als parking.

Ten Noordwesten voor de kerk, oorlogsherdenkingsmonument, opgericht in 1921. Ten Zuidwesten, zogenaamd "Planquaertmonument", herdenkingsmonument ter ere van H. Planquaert (1863-1953) op initiatief van P. Dewilde in 1970 door de V.T.B. opgericht. Ardennen deel door G. Leroix, eiken gedeelte door P. Dewilde met ingegrift "Vlaanderen" en "Democratie".

In 1905-1909 werd de kerk aangepast in neogotische stijl naar bouwplannen van 1883 door architect A. Van Assche (Gent) die werden aangepast in 1905 en uitgevoerd door zijn leerlingen-architecten J. De Pue en K. Bucquoy. Toren beschadigd in 1918. Eind jaren 1940 werden de kerkramen hersteld. Eind jaren 1950 kerk herschilderd en kruisweg hersteld, eind jaren 1950-begin jaren 1960, twee kleine torentjes hersteld en van nieuwe schalies voorzien. Eind jaren 1960 werden de daken van sacristie, toren en kerk vernieuwd. In de loop van 1970 werd de kerk gerestaureerd en herschilderd, zowel buiten als binnen.

Hallenkerk met rechth. driebeukig schip van vijf traveeën, vijfzijdig koor met dito zijkoren en vierkante kruisgastoren.

Gebruik van breuksteen voor oudste delen, namelijk hoofdkoor; basis van het koor en van de toren, voorts baksteenbouw met gebruik van natuursteen voor basis en afwerking. Zaddeldaken en torenspits met schalies.

Ten Westen, drie gelijke puntgevels met spitsboogvensters en steunberen; spitsbogig ingangsportaal met stenen waterlijst en met ingeschreven korbogige viergeldeur.

Zijbeuken van vijf traveeën geritmeerd door versneden steunberen en vensters (confer Westelijke gevel), steunberen, baksteenfries met overhoekse muizetand.

Noordelijke zijbeuk met ten Westen vijfhoekig doopkapelletje met spitsboogvenstertjes en overhoekse baksteenfries. Aansluitende puntgevel met spitsbogig venster van kruisbeuk van één travee uit XVI met Oostelijk aangebouwde ronde trapkoker.

Ten Noordoosten, rechthoekige sacristie van 1859 met getraliede spitsboogvensters en baksteenfries.

Vierkante kruisgastoren met in elke gevel twee spitsbogige galmgaten, vier ingesnoerde hoektorentjes en centrale vijfhoekige, ingesnoerde torenspits. Torenbasis van breuksteen, in XV vernieuwd en hoger opgetrokken in baksteenbouw. Oosten aansluitend vijfzijdig hoofdkoor dat even breed is als de toren en met aan weerszij latere identiek opgevatte zijkoren; ten Zuiden echter met steunbeer.

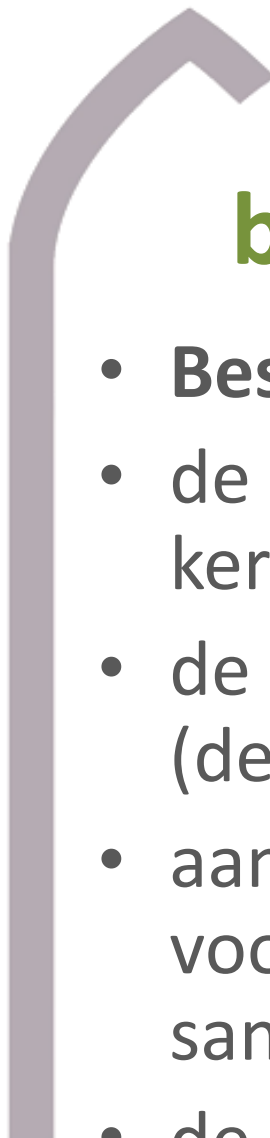
Interieur: bepleistend en lichtgeelgeschilderd. In Noordwestelijke hoek, korbogige opening tot vijfhoekige doopkapel. Tussen midden- en zijbeuken, spitsbogige scheibogen op bepleisterde zuilen met vijfhoekig kapiteel en basis. Houten tongewelven in midden- en zijbeuken. Kruisbeuk met gedrukt tongewelf.

Ten Oosten, toren met XIII-kruisribgewelf, kruisribben op XIII-hoekkraagstenen met bladmotief, gestut door vier breukstenen spitsbogen op rechth. breukstenen kruisingspijlers. Transept met tongewelf. Koor en zijkoren onder tongewelf met straalgewelf in de koorsluiting. Ribben voorzien van gesculpteerde houten hoofdjes.

Mobilar. Beeldhouwwerk: Onze-Lieve-Vrouw met Kind, gepolychromeerd hout, XVII; Jezus aan het kruis, hout, XVIII; Heilige Jozef met Kind, gepolychromeerd hout, XIX. Hoofdaltaar, houten Onze-Lieve-Vrouwaltaar van 1909; Noordelijk zijaltaar, houten Heilig Rochusaltaar van 1909, beide door Lelan-De Clercq (Kortrijk). Koorgestoelte, eik, XVIII; Preekstoel, eik, neogotisch, 1909, Goethyn uit Gent. Twee houten biechtstoelen; Glasramen van 1907-1908; Orgel van 1908 door gebr. Vereecken. Drie hardstenen grafstenen uit XVIII.

- Afdeling ROHM Oost-Vlaanderen, Cel Monumenten en Landschappen, archief.
- Wortegem, Pastorie, Liber Memorialis.
- VANDENBUSSCHE-VAN DEN KERCKHOVE C., *Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen, Provincie Oost-Vlaanderen, Kanton Oudenaarde*, Brussel, 1978, p. 74-76.

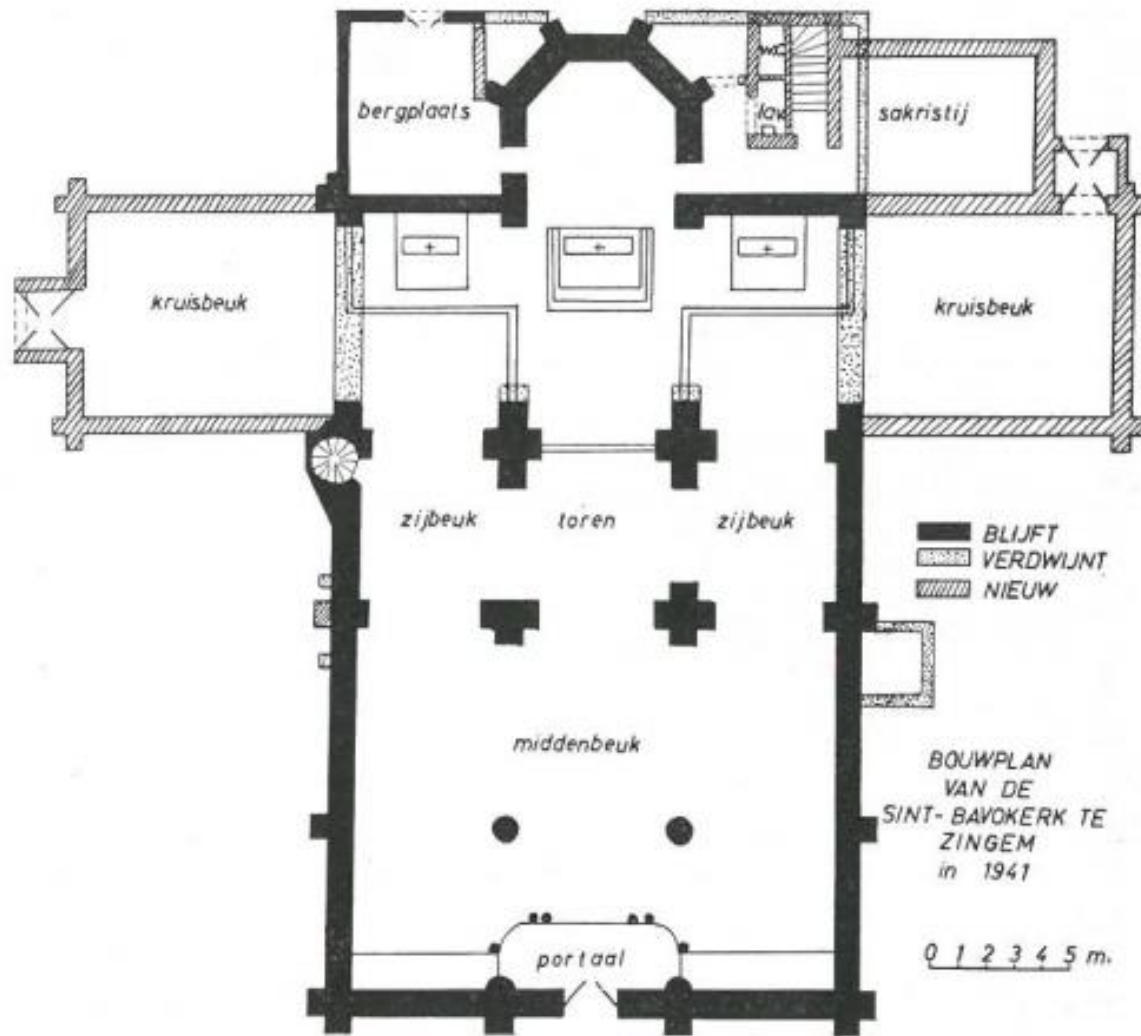
Bron: Verbeeck M. & Tack A. 1998: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Oudenaarde, Kanton Oudenaarde*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 15N2, Brussel - Turnhout.

1. Beschrijving

b) Architecturale mogelijkheden

- **Beschrijving in enkele zinnen bij rondgang**
 - de grootte, opdeling en inrichting van het kerkgebouw en zijn nevenruimtes
 - de uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om (deel)ruimtes af te splitsen
 - aanwezige (of nog te realiseren of aan te passen) voorzieningen zoals verwarming, elektriciteit, sanitair, keuken,...
 - de toegankelijkheid voor andersvaliden
 - de aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen
-

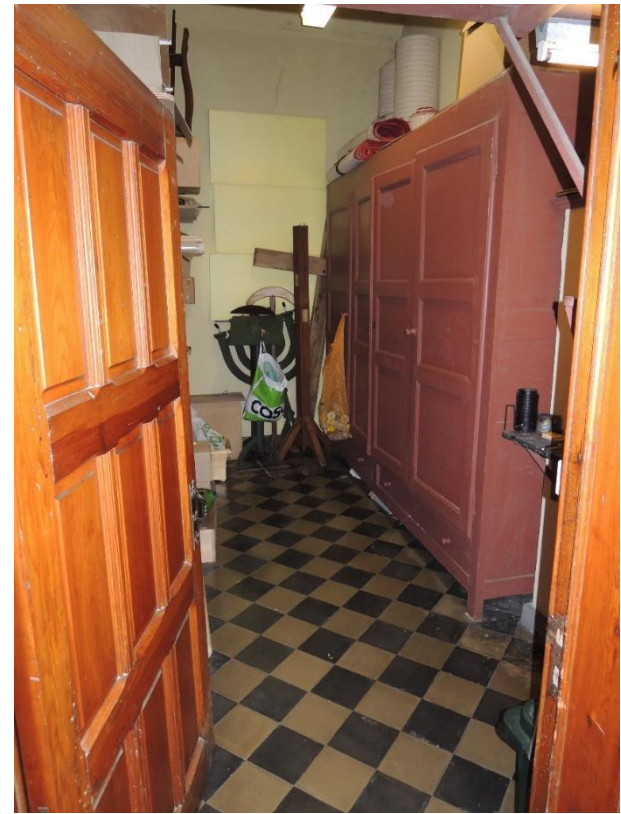
- Plannetje als het bestaat
- Geen gedetailleerd opmetingsplan nodig

**Vb. kerkhof rondom de kerk –
weinig uitbreidingsmogelijkheden**

Vb. koor en schip kunnen afscheiden

Aanwezigheid sanitair, keuken, verwarming, etc.

1. Beschrijving

c) Bouwfysische toestand

- Beschrijving in enkele zinnen gebaseerd op rapporten Monumentenwacht of laatste restauratiedossier
- Zeer goed, goed, slecht, zeer slecht + verantwoording
- Zijn er urgente problemen? Zijn er plannen om deze problemen te verhelpen? Voorzie je investeringswerken?
- Voorziene investeringen in meerjarenbegroting

20042/2016/B

BOUWKUNDIGE INSPECTIE MONUMENTENWACHT

object **HOOFDOBJECT: Abdij van 't Park**
adres Abdij van Park 7
3001 HEVERLEE

DAK

R0116/01 De scheuren in het leden dak herstellen.

Dak [dakbedekking] [hout]

bestand De [hout dakbedekking] boven het toegangsportaal van de kerk vertoont versleten [hout] scheuren. Deze worden naar het [hout] aan de rand overlaten.

prioriteit Voor de winter

R0116/02 De gebruikelijke herstelling ter plaatse van de hoekkeper duurzaam herstellen.

Dak [dakbedekking] [hoekkeper] [veroorzaken]

bestand Ter [plaatse] van de aangeleging tussen twee dakplaten werd een herstelling uitgevoerd met [hout]. Een gebroken [hout] werd niet vervangen, maar het gat werd opgevuld. Dit is geen duurzame oplossing en zal sneller verslijten dan de [hout], waardoor waterinfiltratie kan ontstaan.

prioriteit Voor de winter

R0116/03 De uitgesproken leden vervangen.

Dak [dakbedekking] [hout] [hout] [hout] [hout] [hout]

bestand Verspreid zijn enkele [hout] uitgesproken of weggebroken. Dit kan op termijn zorgen voor waterinfiltratie. Er worden geen andere [hout] vastgesteld.

beplanning wijziging Hang de ruitplaten bij voorkeur in een [hout].

prioriteit Binnen het jaar

[illegible]

2. Situering in de ruimtelijke omgeving

- **Kort beschrijven a.d.h.v. plannetje indien mogelijk**
 - de plaats van de kerk in het stedelijk of dorpsweefsel
 - de aanwezigheid van een kerkhof, pastorie, school, klooster, groter complex, ...
 - de bereikbaarheid via openbaar vervoer, de aanwezigheid van parking
 - de nabijheid van andere kerken
 - de mogelijkheid tot uitbreiding
-

hof
van de pastorie

kerkhof

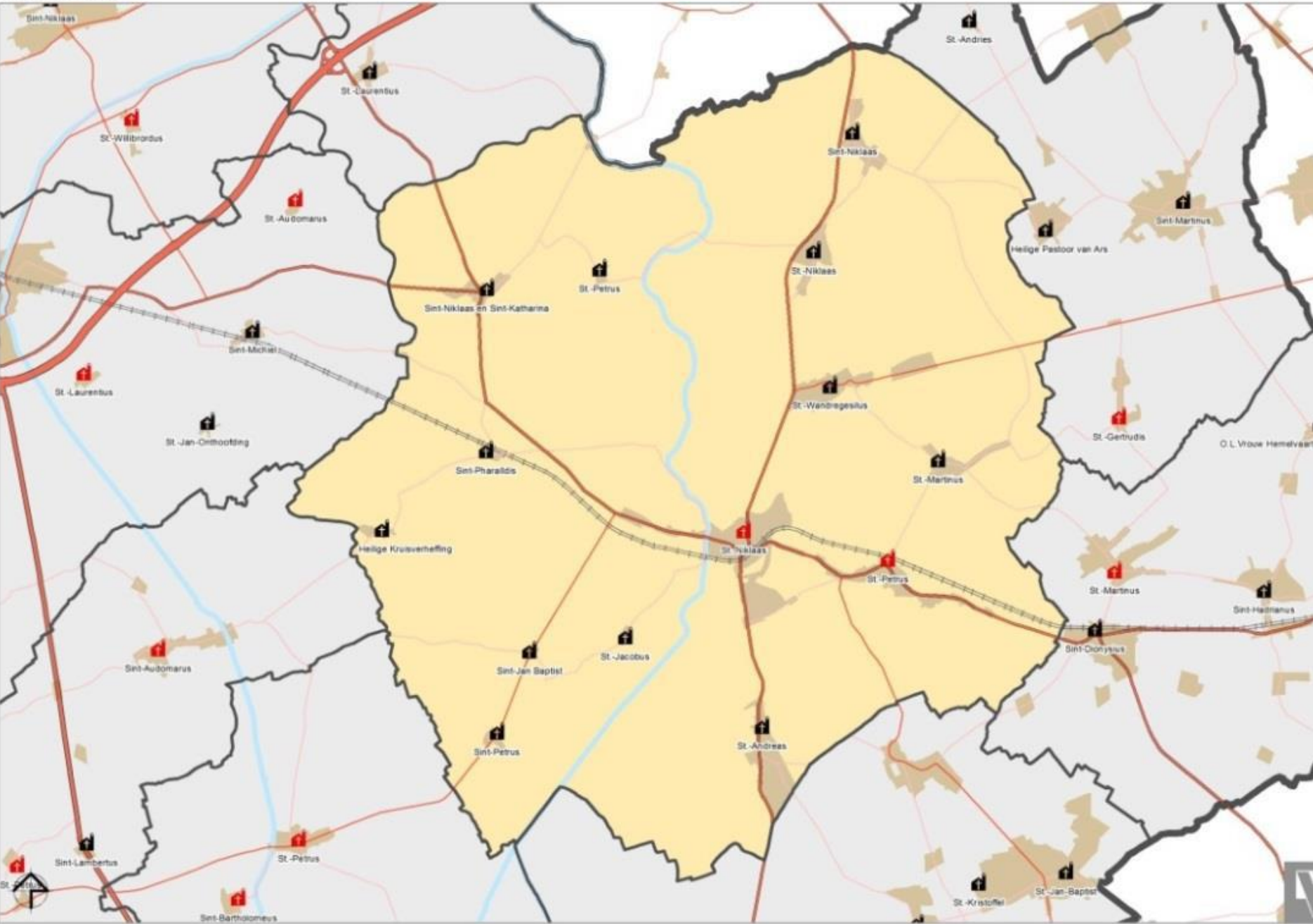
De Griffel

parking

Heirentstraat

Meer...

DIKSMUIDE

www.google.be/maps

Menu icon | kruishoutem | Search icon | Close icon

Kruishoutem

Bewolkt · 7 °C
12:32

Routebeschrijving

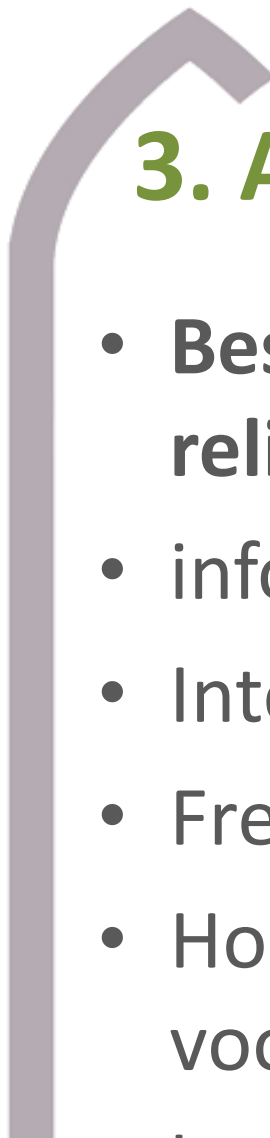
OPSLAAN | IN DE BUURT | NAAR JE TELEFOON VERZENDEN | DELEN

Foto's

Korte feiten

Kruishoutem is een plaats en gemeente in de Belgische provincie Oost-Vlaanderen. De gemeente ligt tussen Deinze en Oudenaarde en telt ruim 8.000 inwoners, die Kruishoutemnaars worden genoemd. [Wikipedia](#)

3. Actuele functie en actuele gebruik

- **Beschrijf kort: welke liturgische en niet-religieuze activiteiten gaan er vandaag door?**
 - informatie uit de dekenale/pastorale plannen
 - Interesse van socio-culturele verenigingen
 - Frequentie missen, begrafenissen, etc.
 - Hoe vaak concerten, tentoonstellingen, voordrachten, andere...
 - kerk belangrijke toeristische trekpleister?
 - deel van bedevaartroute?
-

4 a) onderbouwde visie

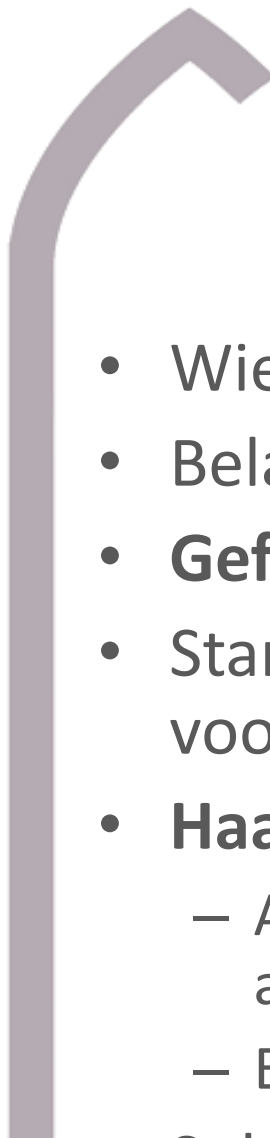
- **Aangeven hoe visie is tot stand gekomen: traject**
 - vb. lijst met overlegmomenten
- **Kort overzicht van beslissingen per kerk en op welke termijn**

	2017-2020	2020-2025	2025-2030
Sint-Pieterskerk	parochiekerk	parochiekerk	parochiekerk
Sint-Martinuskerk	Nevenbestemming in de tijd	Nevenbestemming in de tijd	Nevenbestemming in de ruimte
Sint-Jacobskerk	“tussentijd” – Nevenbestemming in de ruimte	Nevenbestemming in de ruimte	Optie herbestemming mogelijk
O.L.V.-kerk	“tussentijd” - herbestemming	herbestemming	herbestemming

4 b) plan van aanpak

- **Per kerk in enkele zinnen**
- Valorisatie, medegebruik, nevenbestemming of herbestemming, hoe realiseren?
- **Welk traject** opstarten? Hoe participatie van parochianen en burgers voorzien?
- aangeven **tijdshorizon** in fases
- wie neemt initiatief? vb. **stuurgroep** die elk jaar samenkomt
- Wie welke taak: gemeente, kerkfabriek, verenigingen, private partners, CRKC, architectenbureaus, Provincie Oost-Vlaanderen, Bisdome
- Instandhoudingsmaatregelen “tussentijd”

Implementatie Kerkenbeleidsplannen: Hoe van start?

Uitvoering van het plan

- Wie neemt initiatief? Opnemen in Kerkenbeleidsplan!
 - Belang van dialoog kerk - gemeente
 - **Gefaseerde aanpak:** niet alles gelijk aanpakken
 - Starten met een kerk waarvoor al concrete mogelijkheden voorliggen
 - **Haalbaarheidsstudies en Participatietrajecten**
 - Aanvraag bij Projectbureau Herbestemming of architectenbureaus
 - Eigen aanbod CRKC
 - Subsidies voor:
 - Haalbaarheidsonderzoek (beschermd/niet – beschermd)
 - Investerings nevenbestemming niet-beschermd kerken
-

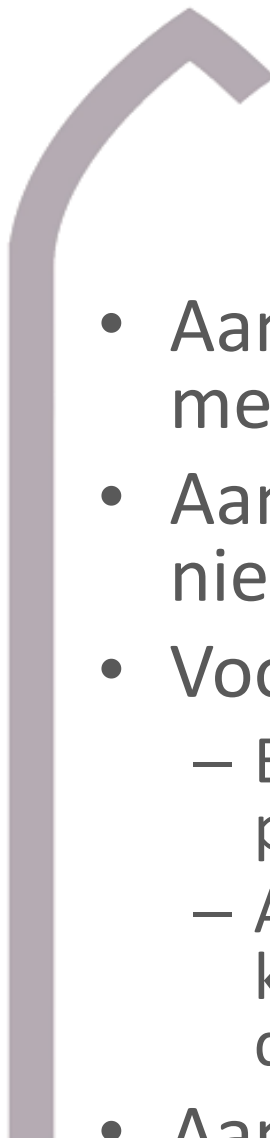
Projectbureau Herbestemming Kerken

Begeleidingsaanbod voor steden en
gemeenten en kerkbesturen
voor haalbaarheidsonderzoeken rond de
toekomst van parochiekerken

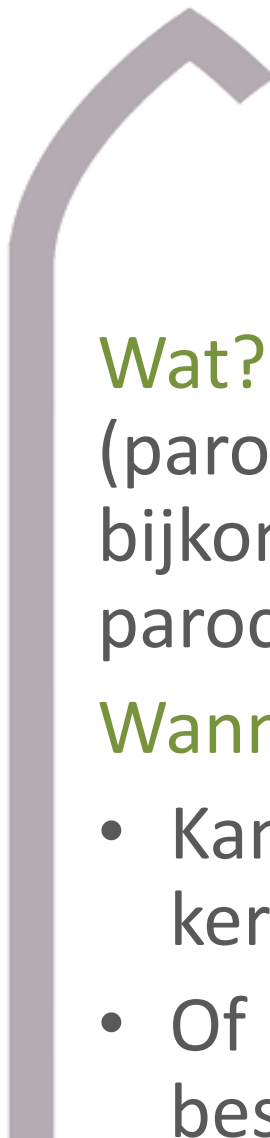
Samenwerkingsverband
VVSG – VLINTER – KCVS
VLAAMS BOUWMEESTER
CRKC

MP G.BOURGEOIS (erfgoed) EN MIN. L.HOMANS (eredienst en binnenlands bestuur)

Uitvoering van het plan

- Aandacht voor opname van budgetten in meerjarenplannen 2020-2025
 - Aandacht voor kwaliteitsvolle ingrepen: niet “knutselen”
 - Voorstellen voor aanpassing voorleggen aan:
 - Bisdom (Diocesane commissie voor het kerkelijk patrimonium)
 - Agentschap Onroerend Erfgoed (beschermde kerken, kerken op inventaris, kerken in beschermd stads- of dorpsgezicht of landschap)
 - Aandacht voor de “tussentijd”: hoe gebouw gebruiken en beheren in afwachting van neven- of herbestemming: tijdelijk gebruik, experimenteren met “ander” gebruik
-

Participatietrajecten

Wat? Samen met de **lokale gemeenschap** (parochianen en andere betrokkenen) naar een bijkomende of nieuwe invulling zoeken voor de parochiekerk

Wanneer?

- Kan naar aanleiding van de opmaak van een kerkenbeleidsplan
 - Of na afloop van het kerkenbeleidsplan waarin beslist wordt met de lokale gemeenschap naar neven- of herbestemming voor de kerk te zoeken
-

Participatietrajecten: voorbeelden

Nevenbestemmingen
zoals museumfunctie
Sint-Janskerk Mechelen

Nevenbestemming
Onze-Lieve-Vrouwekerk
Poelkapelle,
West-Vlaanderen

Poelkapelle heeft een plan

www.facebook.com/nieuwlevenatkerk

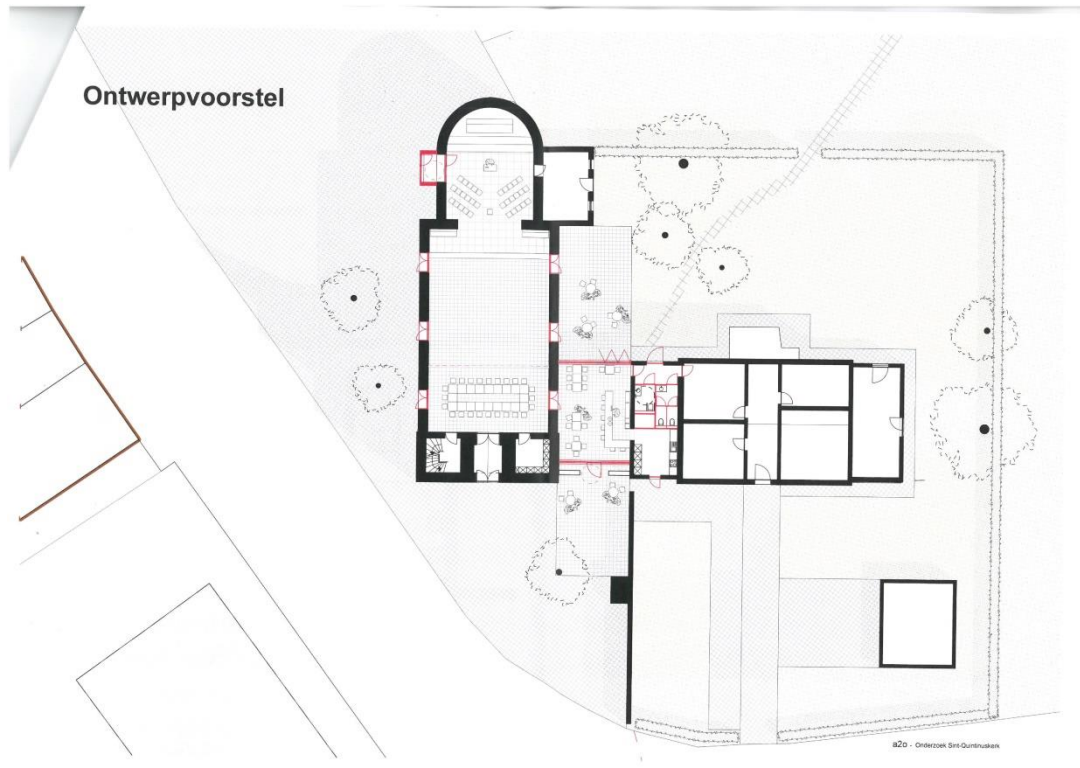

Nevenbestemming Sint-Quintinuskerk Guigoven, Limburg

- Kerk niet beschermd
- Subsidie voor Onderzoek nevenbestemming
- Opdrachtgever: Kerkfabriek Sint-Quintinus
- Ontwerper: A2O

Nevenbestemming Sint-Martinuskerk Mettekoven (Heers)

- Kerk niet beschermd
- Subsidie voor Onderzoek nevenbestemming
- Opdrachtgever: Gemeente Heers
- Uitvoering: UHasselt ism A20

Sint-Bavokerk Zingem

GEBOUW en HUIDIG GEBRUIK

Hoeveel diensten gaan er nog door? Eucharistievieringen, gebedsmomenten, begrafenissen, huwelijken, etc.

Welke (religieuze) gebruiken zijn verbonden aan uw kerk?

Wat maakt deze kerk uniek? (erfgoedwaarde, appreciatie)
Wat is de betekenis van de kerk voor u?

Wat is de staat van het gebouw?
Wat kan er beter aan het gebouw (renovatie, verwarming...)?

Omschrijf de omgeving rond de kerk - plein, park, groen, horeca - Hoe maakt de kerk deel uit van het dorpsgebeuren?

TOEKOMSTIG GEBRUIK

Wat kan de rol van deze kerk in de toekomstige pastoraal van de parochie Zingem-Kruishoutem-Petegem zijn?

Welk religieus gebruik, welke dienst dient zeker behouden te blijven?

Hoe kan de kerk een grotere rol spelen voor het dorp/de gemeente?

Welk aanvullend gebruik past bij uw kerk?

SPIRITUEEL (vb. welke bijkomende spirituele activiteiten, hoe vieringen inkleden, ...)

CULTUREEL (vb. voorstellingen, concerten...)

SOCIAAL (vb. loketfunctie, ontmoetingsruimte, activiteiten verenigingen...)

COMMERCIEEL en PRIVAAT (vb. verkooppunt lokale producten, wereldwinkelstand, promotie toerisme...)

ANDERE...

Project : “Kerk in het Midden”

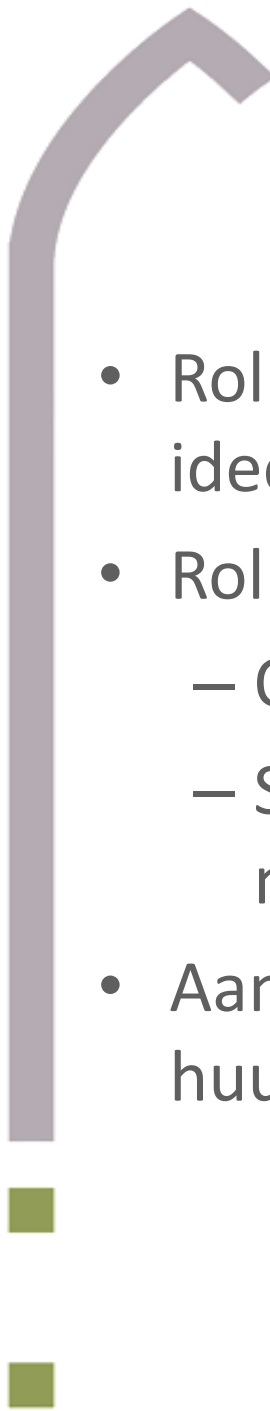

De kerk stond (staat)
meestal in het midden
van het dorp.

"De kerk in het midden houden."

Zorgen dat beide partijen tevreden zijn.

Betrekken verenigingen

- Rol van verenigingen in participatietraject: ideeën verzamelen, draagvlak versterken, ...
- Rol van verenigingen in beheer:
 - Ontlasting taak kerkfabriek
 - Specifieke opdrachten in functie van socio-culturele nevenbestemming: organisatorisch, financieel, ...
- Aandacht voor goede overeenkomsten voor gebruik, huur enz.: zie modelovereenkomsten CRKC

Contracten medegebruik, nevenbestemming, etc.

GEBRUIKSOVEREENKOMST

bij het eenmalig gebruik van het kerkgebouw (naam:).....

TUSSEN ENERZIJD:

De Kerkfabriek (naam).....,

met zetel te (adres).....,

en ondernemingsnummer:

vertegenwoordigd door:, voorzitter en, secretaris (naam en functie),

Hierna genoemd de 'Kerkfabriek'

EN ANDERZIJD:

.....(naam organisatie/bedrijf),

met zetel te,

ondernemingsnummer

vertegenwoordigd door..... (functie),

Of

.....(naam indien het om een private persoon gaat),

met woonplaats te (adres):,

Hierna genoemd de 'gebruiker'

WORDT VOORAFGAAND GESTELD ALS VOLGT:

Overwegende dat de gebruiker wenst gebruik te maken van de ruimtes en bijhorende accommodatie in bovenvermeld kerkgebouw conform de Richtlijnen van de Vlaamse Bisschoppen voor het gebruik van de parochiekerken, het huishoudelijk reglement, onderhavige overeenkomst en in het algemeen conform de hierop van toepassing zijnde regelgeving, waaronder het burgerlijk wetboek en het kerkelijk wetboek van canoniek recht;

Overwegende dat de gebruiker verklaart voldoende in kennis te zijn van de inhoud en de draagwijdte van voormelde bepalingen, kennis die voortvloeit uit de eigen onderzoeksplicht in hoofde van de gebruiker en die hem desgevallend verder werd toegelicht door de Kerkfabriek, zodanig dat de instemming van de gebruiker met onderhavige overeenkomst volledig geïnformeerd en vrij gevormd werd;

GEBRUIKSOVEREENKOMST

bij het medegebruik van het kerkgebouw

TUSSEN ENERZIJD:

De Kerkfabriek (naam).....,

met zetel te (adres).....,

en ondernemingsnummer:

vertegenwoordigd door:, voorzitter en, secretaris (naam en functie),

handelend in uitvoering van de beslissing van de Kerkfabriek van (datum)

na het bekomen van het principieel akkoord van de pastoor

en het principieel akkoord van de bisschop van (datum)

Hierna genoemd de 'Kerkfabriek'

EN ANDERZIJD:

.....(naam organisatie), met zetel te,, ondernemingsnummer

vertegenwoordigd door..... (functie),

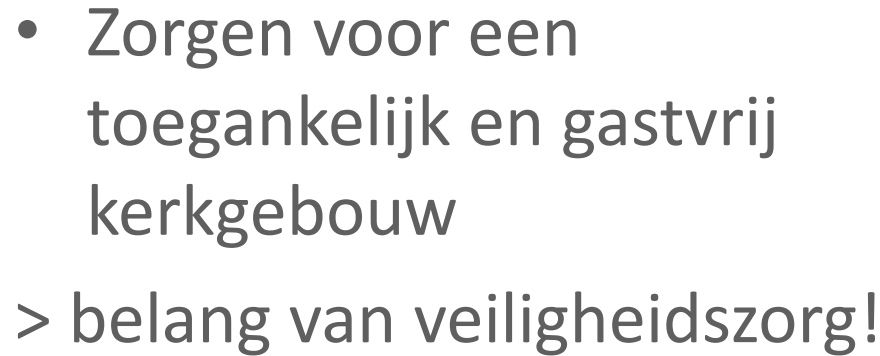
Hierna genoemd de 'gebruiker'

Beschikbaar via
www.crkc.be

Valorisatie en nevenbestemming belang van vrijwilligers

- Zor toe ker > bel

Uw parochiekerk. Een veilig huis?

Veiligheidszorg Vlaamse kerkgebouwen

Voorbeelden *brand*

Eusebiuskerk Arnhem, Nederland
1633 (schilderij Herman Breckelmans)
blikseminslag

Sint-Jan Baptist en
Eligiuskerk Anzegem,
2014

(© F. De Clerck)

defecte
verwarmingsinstallatie

**Sint-Pieterskerk
Galmaarden, 2008**
vuurpijl kermis
(© F. Kempeneer)

Voorbeelden
brand

**Sint-Niklaaskerk
Westkapelle, 2013**
dakwerken
(© nmi, Nieuwsblad)

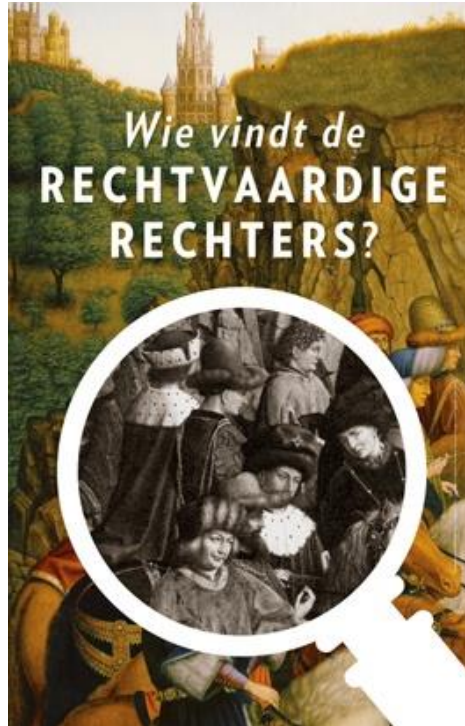
**Voormalige
kerk, Ardoorie
2015**
brandstichting
(© SOL,
deredactie.be)

Carolus Borromeuskerk Antwerpen,
2009, verhitting theaterlampen (© HLN)
1718, blikseminslag – vernieling 39 schilderijen Rubens

Voorbeelden diefstal en vandalisme

Onze-Lieve-Vrouwekerk, Kortenberg 2015
vandalisme
(© newslocker.com)

Sint-Jan Baptistkerk Wortel, Hoogstraten 2015
diefstal kroontjes Maria en Jezus
(© ram/hnb, Nieuwsblad)

Sint-Baafskathedraal, Gent 1934

Bekende diefstal van het paneel van Het Lam Gods

Vandalen slaan toe in twee kerken

28 SEPTEMBER 2007

De pastoors van de Sint-Jacobskerk aan de Goudbloemstraat en de Sint-Pieterskerk aan de Grote Markt zijn verbolgen om het vandalisme in hun kerken. 'Ik kan niet anders dan de kapel sluiten voor het publiek', zegt pastoor Lode Teugels.

Voorbeelden *waterschade*

kerk van Wintam, Ruisbroek, ramp van 1953
overstromingen
(© David Delgreve, Els Daleman)

kerk Zwartsluis, Nederland 2012
gesprongen waterleiding
(© de Stentor)

En in uw kerk?

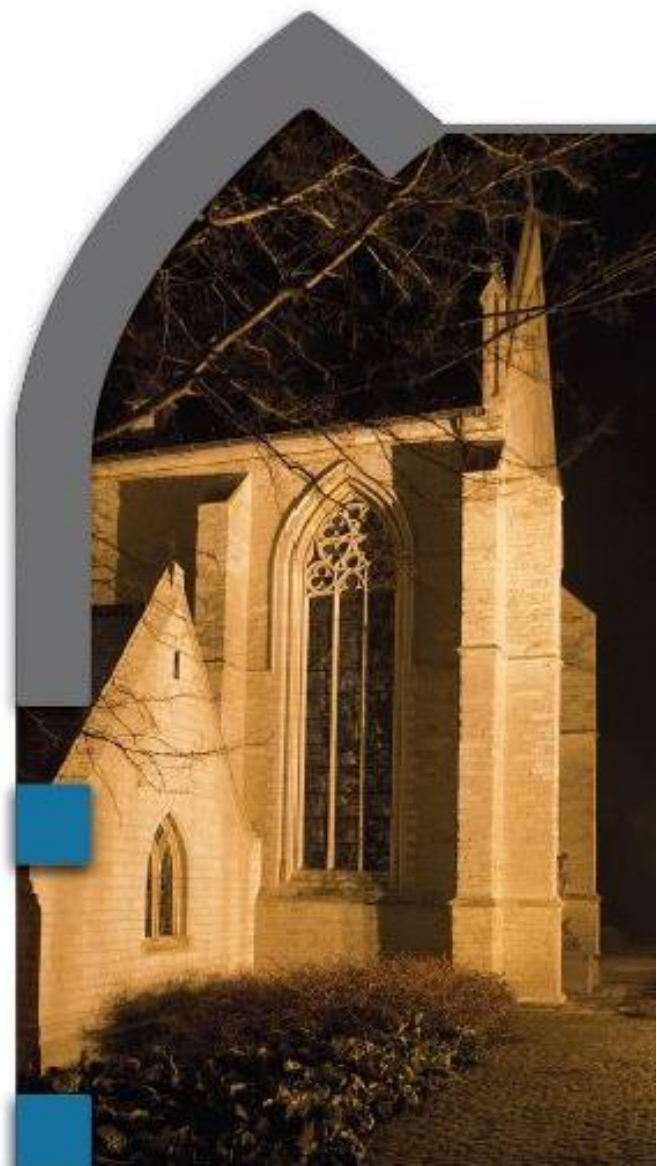

Veiligheidszorg
voor
parochiekerken

CRKC heeft werking
rond veiligheidszorg uitgebouwd

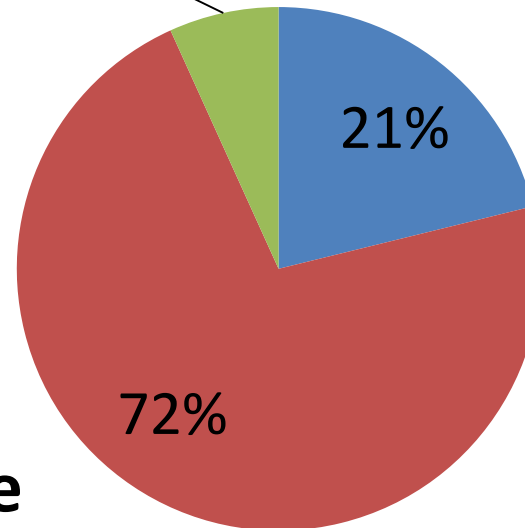
- op vraag van Agentschap
Onroerend Erfgoed
- concrete nood uit enquêtes

circa 70% van de parochiekerken
heeft geen specifiek inbraak-
en/of branddetectiesysteem

Branddetectie (n=1786)

7%

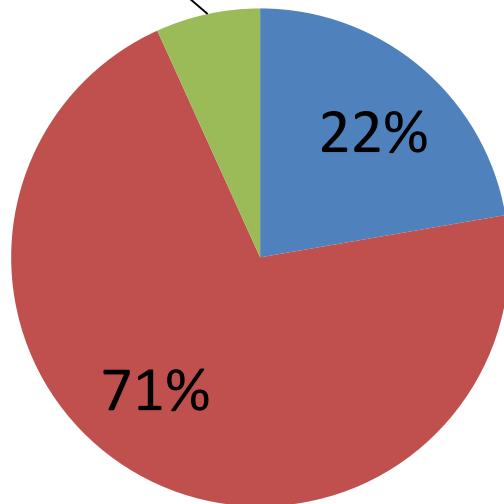
Ja

Nee

Onbekend

Inbraakdetectie (n=1786)

7%

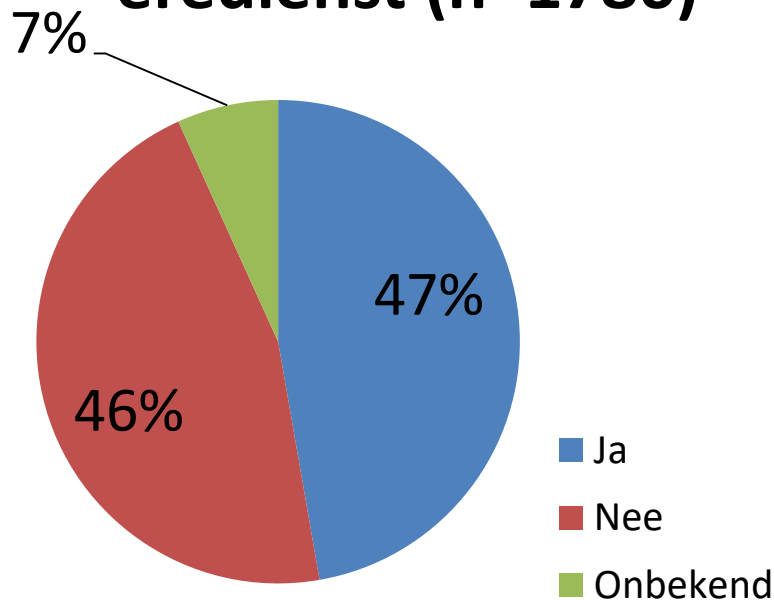
Ja

Nee

Onbekend

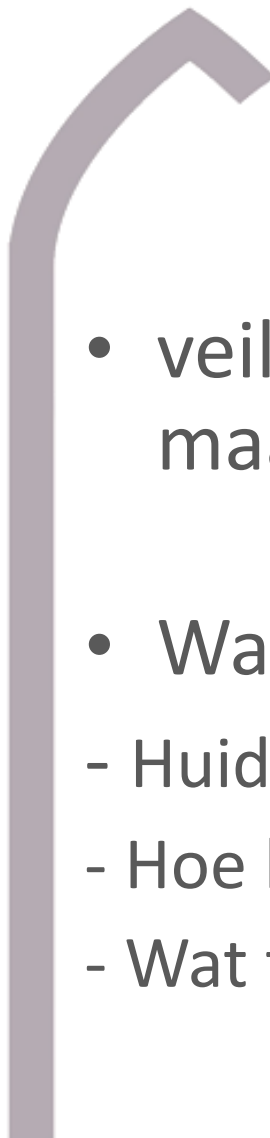
DOEL van een meer effectievere veiligheidszorg

Open buiten uren eredienst (n=1786)

- betere veiligheid kerkgangers en bezoekers
- optimaal bewaren kerk en inboedel
- kerken meer permanent kunnen openen

Stap voor stap naar een veiligere kerk: CALAMITEITENPLAN

- veiligheid al sterk verhogen door kleine maatregelen: LAAGDREMPELIG
- Wat is een CALAMITEITENPLAN?
 - Huidige veiligheidssituatie: wat zijn de risico's?
 - Hoe hieraan remediëren op korte en langere termijn?
 - Wat te doen bij een noodgeval?
- STAPPENPLAN om dit op te stellen: zie website www.crkc.be/veiligheidszorg
(Onroerend Erfgoed > Wegwijs in...)

VEILIGHEIDSZORG: informatie over wetgeving, risicoanalyse, schadefactoren en calamiteitenplan

Centrum voor
Religieuze Kunst
en Cultuur vzw

[Home](#) | [Pers](#) | [Publicaties](#) | [Veel gestelde vragen](#) | [Nieuws](#) | [Vacatures](#) | [Agenda](#)

NL

FR

EN

Zoeken

[Roerend erfgoed](#)

[Onroerend erfgoed](#)

[Kenniscentrum](#)

[Wie zijn we?](#)

[Contact](#)

[Home](#) » [Onroerend erfgoed](#) » [Wegwijs in onroerend kerkelijk erfgoed](#)

Wegwijs in onroerend kerkelijk erfgoed

Het expertisecentrum centraliseert relevante informatie en expertise op het vlak van het beheer, het (mede)gebruik, de (her- en neven)bestemming en de valorisatie van onroerend kerkelijk erfgoed en stelt deze ter beschikking van gemeentebesturen, kerkbesturen en andere betrokken actoren.

Hieronder vind je informatie over diverse aspecten van onroerend kerkelijk erfgoed en het beheer ervan.

Wegwijs in

[Parochiekerkenplan](#)

[Wetgeving en
overheidsbeleid](#)

[Behoud, beheer en
restauratie](#)

[Gebruik kerkgebouwen](#)

[Publiek versus privaat
erfgoed](#)

[Veiligheidszorg](#)

[Veiligheidszorg](#)

» [Wat doen we?](#)

» **[Wegwijs in onroerend kerkelijk erfgoed](#)**

› [Parochiekerkenplan](#)

› [Wetgeving en overheidsbeleid](#)

› [Behoud, beheer en restauratie](#)

› [Gebruik kerkgebouwen](#)

› [Publiek versus privaat erfgoed](#)

› [Veiligheidszorg](#)

» [Organisaties & diensten](#)

» [Projecten & realisaties](#)

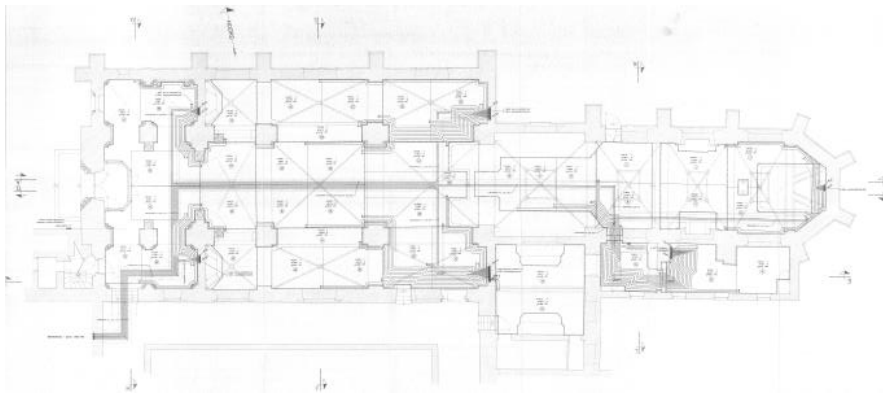
» [Databank praktijkvoorbeelden](#)

» [Databank parochiekerken](#)

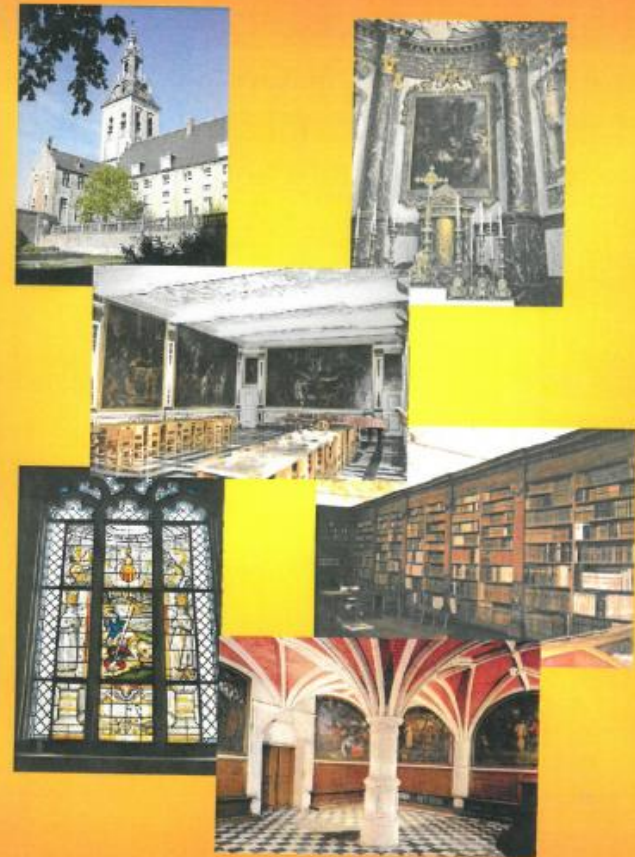
VERZAMELEN VAN BASISINFORMATIE

eerste stap richting calamiteitenplan

- identificatiefiche
- plattegrond
- vroegere noodplannen?
- nakijken contracten
onderhoud installaties
- controleren verzekering

Abdij van Park - Heverlee

Calamiteitenplan
2008

RISICOANALYSE EN FORMULEREN ACTIES

- CHECKLIST met risico's voor verschillende calamiteiten: **RONDGANG kerkgebouw**
- Prioriteiten leggen en acties formuleren

voorbeelden

- *bouwfysische toestand*
- *brand*
- *diefstal en vandalisme*
- *waterschade*

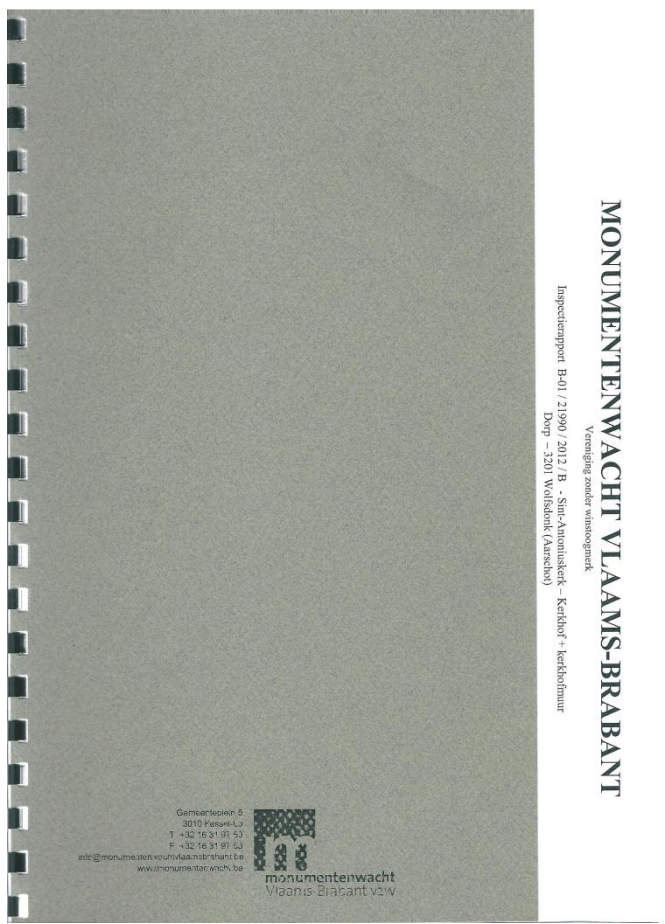
Sint-Jan-Evangelistkerk Abdij van Park, Heverlee

Rondgang pilootproject veiligheidszorg CRKC

(© Dimitri Stevens, CRKC)

bouwfysische toestand

- wat is de huidige toestand?
- volledig gerestaureerd of stabiliteitsproblemen?
- rapporten Monumentenwacht als basis

Bouwdeel	G	R	M	S	N	Toelichting	9
2. Dakdoorbrekingen							
2.3. Dakramen en -luiken							
2.3.1. Toren (1)		R				Het luik in het zuidelijke dakvlak van de spits is bekleed met lood waarvan de oppervlaktelagen verweerd zijn. De aansluitingen met de leien zijn uitgevoerd met ingevlochten lood dat eveneens verweerd is, maar goed aansluit met het luik en de leien.	
2.3.2. Overige (2 - 3 - 4 - 5 - 6)				S		De toestand van de dakvlakvensters in de dakvlakken is gelijklopend. Het zink is zeer ernstig aangetast door putcorrosie, waardoor er vooral in de laagste delen van de ramen reeds gaten voorkomen. (zie foto)	
							De mastiek van de beglazing is gebarsten, komt los en is reeds gedeeltelijk verdwenen. Daardoor komt de beglazing los te zitten en kan ze gaan uitschuiven. De aansluitingen met de dakvlakken zijn uitgevoerd met ingevlochten lood, dat grotendeels nog op zijn plaats zit, maar zeer ernstig verweerd is.

bouwfysische toestand

loszittende stenen

loszittend torenkruis

loszittend glas dakvenster

Brand

Preventie en organisatorische maatregelen

kaarsen ver genoeg van
brandbaar materiaal

vervangen halogeenlampen en
oplekken met theaterlampen

Brand

Preventie en organisatorische maatregelen

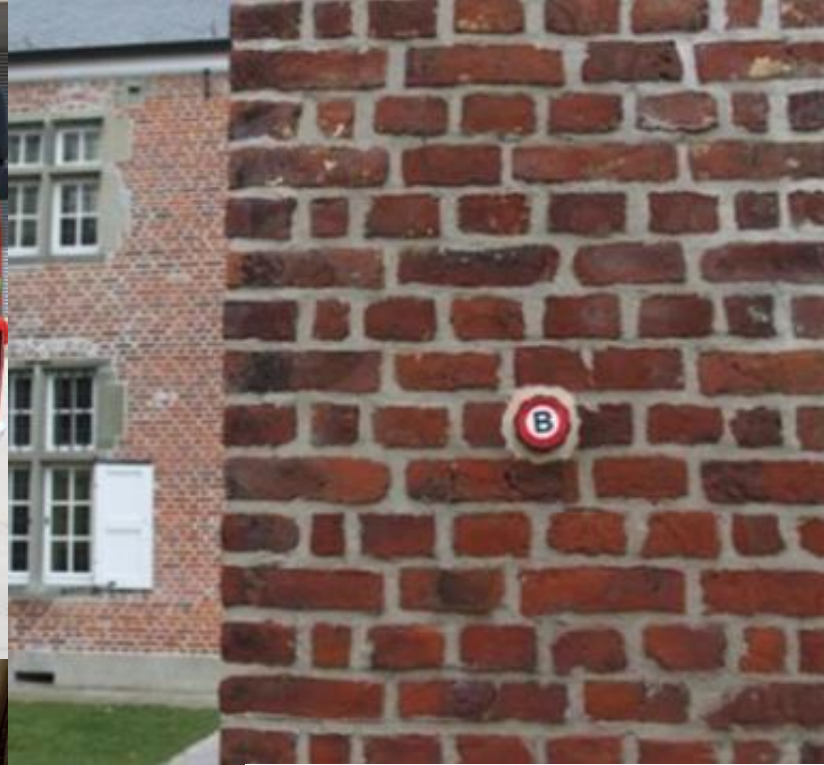

- uitschakelen microfoons en apparatuur

controle
elektrische
apparaten en
(verwarmings)
installaties

Brand

Preventie en organisatorische maatregelen

goede
afspraken
brandweer

prioriteiten
evacuatie

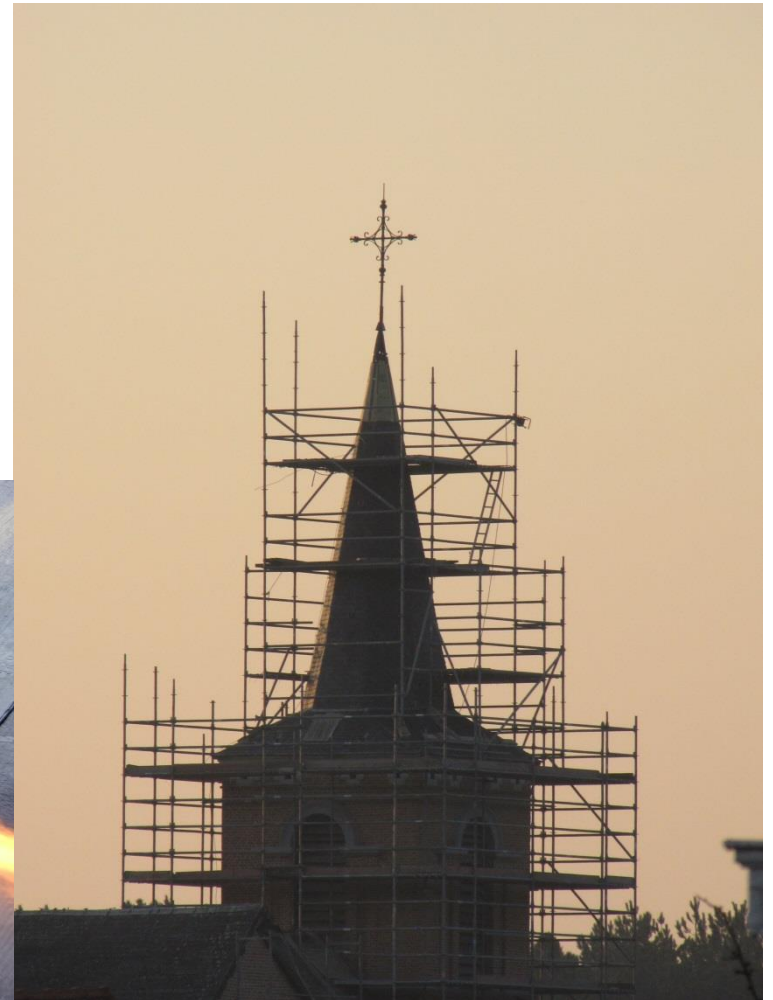
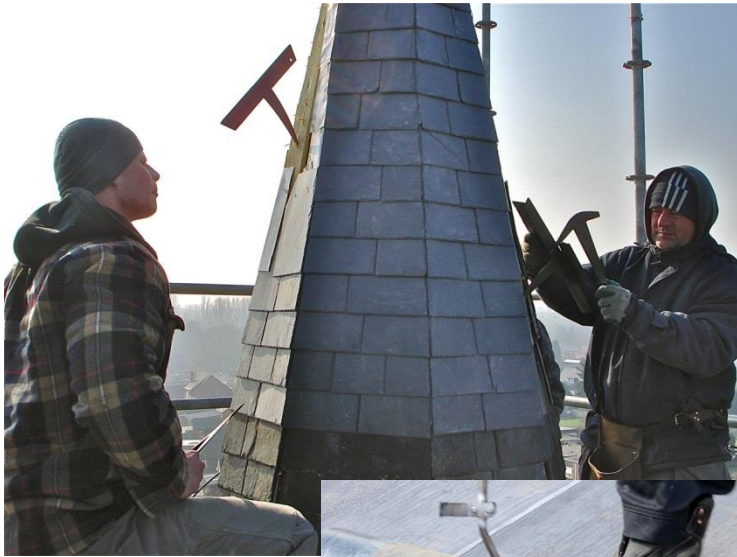

sleutelkluis

Brand

Preventie en organisatorische maatregelen

extra aandacht veiligheidscoördinatoren bij dakwerken

Brand

Fysieke maatregelen

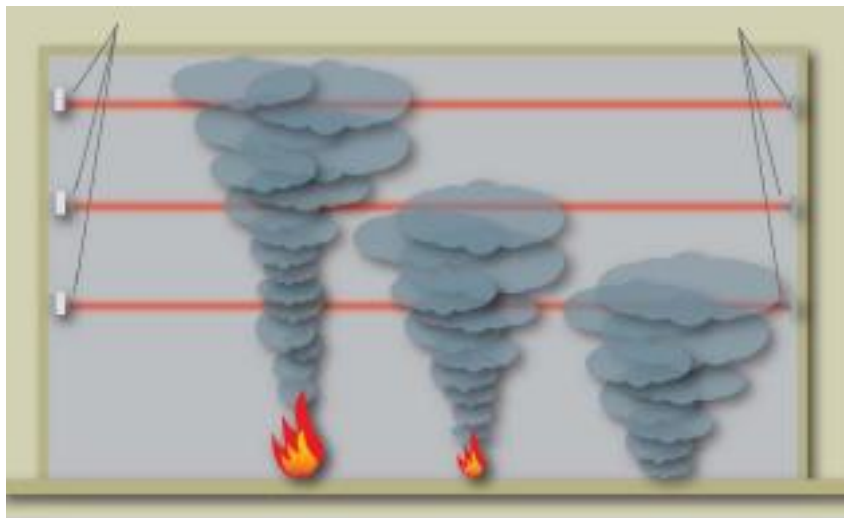
controle

brandblussers, -haspels
en blussystemen

controle
bliksemafleider

Brand

Elektronische maatregelen

Controle
gegevens doorschakellijst

Controle automatische
branddetectiesystemen

diefstal en vandalisme

Preventie en organisatorische maatregelen

rondgang preventiedienst politie

belang goede inventaris

diefstal en vandalisme

Preventie en organisatorische maatregelen

Goed sleutelbeheer

Laat niet teveel geld
achter in de kerk

diefstal en vandalisme

Preventie en organisatorische maatregelen

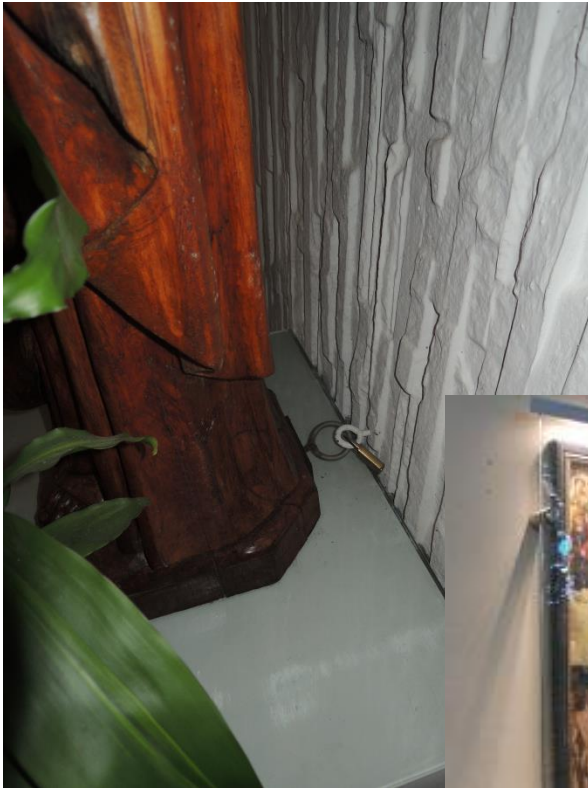
vermijden
rondslingeren ladders

extra waakzaamheid bij
werkzaamheden

diefstal en vandalisme

Fysieke maatregelen

beschermen of
vastmaken
beelden en
schilderijen

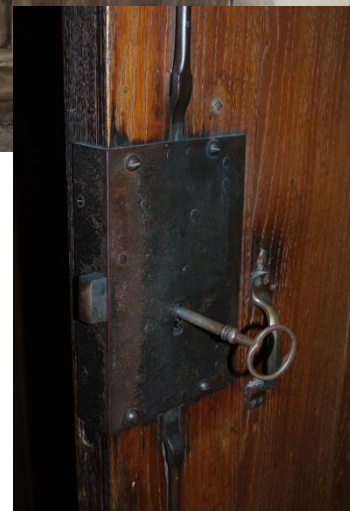
beschermen
brandglasramen

diefstal en vandalisme

Fysieke maatregelen

controle
stevigheid slot en nachtschoot,
ruimte tussen kozijn en deur,
scharnieren en grendels.

diefstal en vandalisme

Elektronische maatregelen

controle alarminstallatie, CCTV, buitenverlichting met sensoren

waterschade

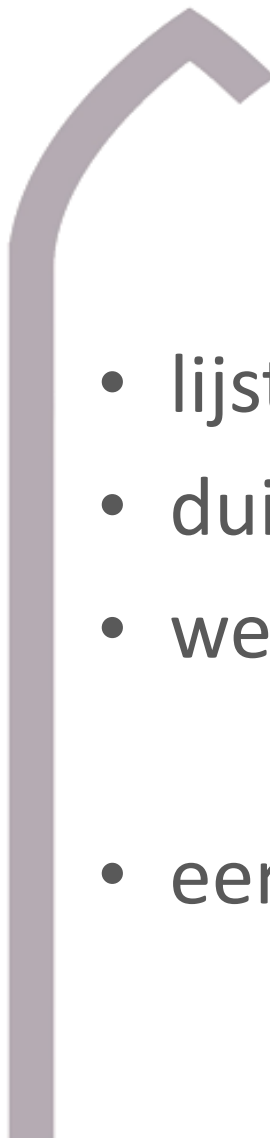

gesprongen
leidingen

verstopte of lekkende dakgoten
>> Monumentenwacht

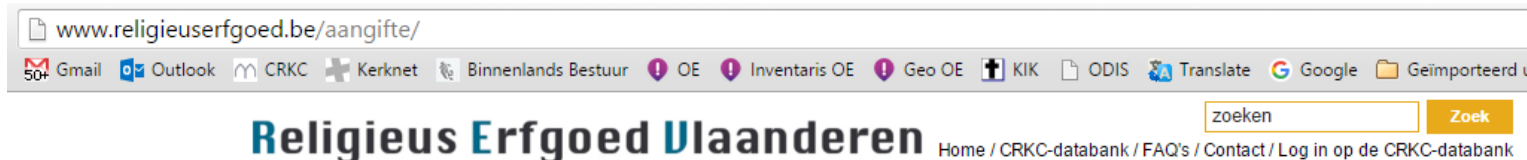

NOODPLAN

- lijst met noodnummers en contactpersonen
 - duidelijke instructies wat doen in noodsituaties
 - welke objecten eerst in veiligheid brengen?
 - eerst hulp bij schade waardevolle objecten:
www.depotwijzer.be
www.crkc.be (> roerend erfgoed)
-

- aangifte diefstal:

www.religieuserfgoed.be/aangifte

Calamiteitenplan is een levend plan!

- plan updaten en blijven opvolgen
- jaarlijkse controles
- vorming

Aangifte diefstal kunstvoorwerpen

Opgelet, dit aangifteformulier vervangt geenszins een proces verbaal bij de lokale politie! U kan hier enkel een diefstal melden van religieus erfgoed in kerken of kloosters als er al een officiële aangifte bij de lokale politie is gedaan en er een pv is opgesteld. Na controle door de politie wordt de diefstal opgenomen in de publiek raadpleegbare lijst van gestolen objecten.

Probeer zoveel mogelijk gegevens in te vullen en vergeet zeker niet een degelijke foto mee te versturen!

Tips:

- Maak zeker gebruik van de beschikbare inventaris(sen) om de gegevens over de gestolen voorwerpen te verzamelen, bvb. via de CRKC-databank, Erfgoedplus, KIK.
- Foto's: u kan foto's gebruiken van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (www.kikirpa.be via fototheek) mits duidelijke bronvermelding. U kan ook foto's van schadebeelden opvragen bij Monumentenwacht Vlaanderen vzw (<http://www.monumentenwacht.be/>), indien de eigenaar van het gebouw waarin het gestolen object zich bevond geabonneerd is.

Persoonlijke informatie

Naam

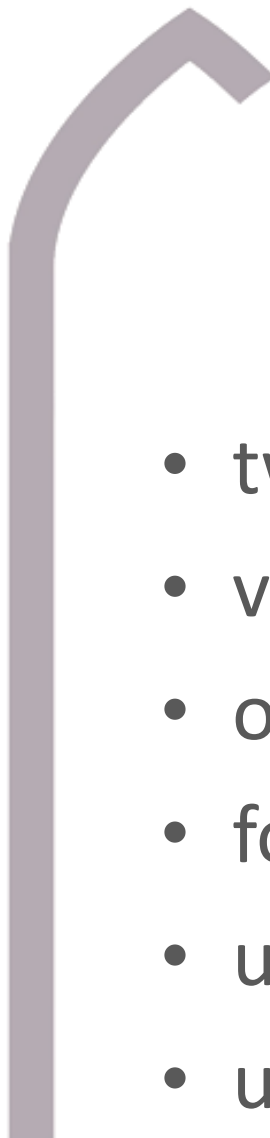
E-mailadres

Gegevens contactpersoon
(naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Hoe kan het CRKC u verder helpen met veiligheidszorg?

VORMING, SENSIBILISERING en ADVIES

- vormingsavonden
- folders
- basisinformatie website www.crkc.be
 - >> zelf opmaken calamiteitenplan
- telefonisch advies
- eerste bezoek ter plaatse
 - > kosteloos, dienstverlening CRKC

VOLLEDIGE OPMAAK CALAMITEITENPLAN

- tweede uitgebreid plaatsbezoek door CRKC
- volledige risicoanalyse a.d.h.v. checklist
- overleg met brandweer en politie ter plaatse
- formuleren actieplan met opties budget
- up-to-date noodplan
- uitgeschreven calamiteitenplan

> financiële vergoeding

Advies Vorming Kerkenbeleidsplannen Implementatie Veiligheidszorg

Contact

CRKC

Abdij van Park 7

3001 Heverlee

016 406073

www.crkc.be

dimitri.stevens@crkc.be

jonas.danckers@crkc.be

Veiligheidszorg
voor
parochiekerken

